

Maailman- kauppalehti

Reilun kaupan
erikoislehti jo
vuodesta 1984.

NUMERO
4/2012

Joululahjojen todelliset tekijät
Toivoa koulutuksen kautta
Nepalin käsityöläisnaiset

Reilun kaupan kasvioppi

OLIIVI:
RAUHAN PUU

Kauppareissulla muutoksentehtäjäksi

Jouluevankeliumin tapah-
tumapaikoilla kasvaa ja
hedelmöi ikivanhoja olii-
vipuita, jotka aloittelivat
elämäänsä Jeesuksen syn-
tymän aikoihin, kirjoittaa Emilia
Pippola reilun kaupan kasviopissa
lehtemme sivuilla 4–5. Ikivanhat
viljelmät ovat ahdingossa Pales-
tiinassa, kun Israelin siirtokunnat
levittäytyvät Länsirannalla.

”Siirtokunnat, joita Israel on
rakentanut vuodesta 1967 miehi-
tetyille palestiinalaisalueille, ovat
kansainvälisen oikeuden nojalla
laittomia. (...) Kirkon Ulkomaan-
apu tekee palestiinalaisalueilla
sekä humanitaarista avustustyötä
että kehitysyhteistyötä. Olemme
oman työemme sekä kumppa-
neidemme kautta todistaneet
miehityksen ja siirtokuntien
tuhoisia vaikutuksia palestiina-
laisten elämään”, toteaa Kirkon
Ulkomaanapu (KUA) kannan-
otossaan elokuussa 2012.

KUA on mukana Kirkkojen
maailmanneuvoston perustamas-
sa EAPPI (Ecumenical Accom-
paniment Programme in Palestine
and Israel) -kumppanuusohjel-
massa. Se lähettää vapaaehtoisia
tarkkailijoita seuraamaan alueen
ihmisoikeustilannetta. Suoma-
laisten tarkkailijoiden kokemuk-
sista voi lukea ’Kun oliivinviljelys-
tä tuli vaikeaa’ -jutusta sivulta 5.

EAPPI:n ’Alkuperä merkkää’
-kampanjan verkkosivuilla kan-
nustetaan:

”Jokainen voi olla kauppareis-
sulla muutoksentehtäjä! Eettinen
kuluttaja ottaa kantaa ihmiso-
keuksien ja oikeudenmukaisuus-
den puolesta jättämällä siirtokun-
tatuotteet hyllyyn.”

Helpommin sanottu kuin
tehty, koska siirtokuntien tuot-
teita ei erota israelilaisista. Jotkut
eurooppalaiset valtiot ovatkin
alkaneet vaatia siirtokuntatuot-
teisiin alkuperämerkintää. Meillä

sellaista ei toistaiseksi ole. Näin
kuluttajalle ei jää muuta mahdol-
lisuutta välttää siirtokuntatuot-
teita kuin jättää kaikki israelilaiset
tuotteet ostamatta. Silloinkin
vastaan voi tulla ongelmia: Valion
luomuappelsiininimehupurkin
kyljessä kun kerrotaan alkuperä
kattavasti: ”Tuotettu EU:ssa ja
EU:n ulkopuolella.”

Reilun kaupan ydin on tuotta-
jien tuotteesta saama hinta, työstä
saatava palkka ja muut etuudet.
Elämiseen riittävän palkkatason
määrittäminen on vaikeaa. Kan-
sainväliset reilun kaupan järjestöt
WFTO ja FLO pohtivat asiaa,
ammattiyhdistysliike on etsinyt
omaa tasoaan. Suomalaiseen ta-
soon verrattuna elämiseen riittävä
palkka on kehitysmaissa hyvin
pieni, mutta sitäkin ei usein
saada. Ammattiyhdistysväki esitti
jokunen vuosi sitten tavoitteek-
seen saada eteläaasialaiseksi
minimituntipalkaksi vajaata 50

senttiä. Jotta voisimme muodostaa
jonkinlaisen käsityksen siitä, mikä
olisi riittävä palkka eri maissa,
meidän tulisi ensin ymmärtää
mitä eläminen oikeasti maksaa.
Jotakin osviittaa on paikallisten
käsityöläisten haastatteluihin
perustuvissa jutuissa Tansaniasta,
Nepalista ja Intiasta (s. 12–17).
Lastenkodin johtaja Mama Justine
Oduya puolestaan kertoo perheen
elinkustannuksista Keniassa ja
arvioi elämiseen riittävää palkkaa
siellä. Mama Justine ja Kenian
virallisten minimipalkkojen mää-
rittäjien näkemykset riittävästä
palkkatasosta poikkeavat huomati-
tavasti toisistaan, näin siinäkin
tapauksessa, että oletetaan perhei-
siin kaksi palkanansaitsijaa. Niitä
voi vertailla sivuilla 10–11.

”Etelän ja Pohjoisen käsityö-
läiset valmistavat myös meidän
aikamme juhlat lahjoineen. Käsillä
tekeminen, käsin tehty ja käden-
taidot ovat ympäri maailmaa

PS.

ANNA PALAUTETTA!

**Mikä miellytti, mikä ärsytti,
mikä puhutti tai mikä herätti
lisää kysymyksiä tässä lehdessä?**

Arvomme kaikkien 10.1.2012 men-
nessä lehteä kommentoineiden
kesken 50 euron lahjakortin Maail-
mankauppojen verkkokauppoihin.
Lähetä vastauksesi osoitteeseen
lehti@maailmankaupat.fi
tai soita palautteesi numeroon 045
1294 336. Edellisen numeron palau-
tekipailun voitti Taito Voutilainen
Lohjalta.

Lehti pidättää oikeuden julkaista
saamia kysymyksiä, kommentteja
ja palautteita seuraavassa lehdessä
sekä verkkosivuillaan. Voit jättää
mielipiteesi nimimerkillä, jolloin
viralliset yhteystiedot jäävät vain
toimituksen tietoon. Yhteystietoja ei
käytetä suoramarkkinointiin.

yksilöllisen ja arvokkaan lahjan
keskeisiä syntysanoja”, kuvailee
Laura Hokkanen käsityöläisiä ja
heidän tuotteitaan esittelevässä
joulukertomuksessa ’Jotta lasten
silmit jouluna loistaisivat’. Siinä
määrin kuin jaksamme, mietitään
jouluhahjoja ostaessa sitäkin, kuka
ne on tehnyt ja missä.

Rauhallista Joulua!

Antti Markkanen

SISÄLLYS

- 3 VISIITTI:** Tähtiä, rosvoja ja rubiineja
- 4 REILUN KAUPAN KASVIOPPI:** Vaurauden, kunnian ja rauhan oliivipuun
- 5 Kun oliivinviljelystä tuli vaikeaa**
- 6 Jotta lasten silmit jouluna loistaisivat... Joululahjojen todelliset tekijät**
- 10 Kenialainen peruspalkka ei riitä perheen tarpeisiin**
- 11 Nakurun lapset – Toivoa koulutuksen kautta jo vuodesta 1986**
- 12 Vuorovaikutusta käsityöammattilaisten kesken**
- 14 Inner Reflection – Suitsukkeita arkeen ja juhlaan**
- 16 Hyvä työpaikka tuo arvostusta naisille Nepalissa**
- 18 Kunnia mustalle naiselle – Msiba Salumin muistolle**
- 19 MAAILMANKAUPPALEHTI 22 VUOTTA SITTE:**
- 20 Suurperhe estää kulutuskeskustelun | Uutta mielenkiintoista**
- 20 Reilun kaupan toimijat**

Reilun kaupan oliivijoulu
Palestiinasta yhdistää
meidät ja konfliktin kes-
kellä elävät viljelijät.

4-5

Taitavat käsityöläiset
valmistavat myös mei-
dän aikamme parhaat
jouluhahjat. Maailman-
kauppalehden lahjavin-
kit ja lahjojen tekijät
esittelään sivuilla

6-9

**Maailman-
kauppalehti**

NUMERO 4/2012

*Reilun kaupan
erikoislehti jo
vuodesta 1984.*

Maailmankauppalehti on reilun kaupan
erikoislehti, joka on ilmestynyt vuodesta 1984.
Lehden tarkoituksena on lisätä suomalaisten
kansalaisten ja kuluttajien tietoisuutta
kehitysmaiden arjesta, hankkimista tuotteiden
tuotantoketjusta ja -olosuhteista sekä
mahdollisuuksista vaikuttaa niihin erityisesti
reilun kaupan järjestelmän avulla.

Lehti ilmestyy neljä kertaa vuodessa.
Kaikki kirjoitukset edustavat kirjoittajien omia
näkemyksiä, eivätkä välttämättä vastaa Maail-
mankauppojen liiton virallista kantaa. Julkaisun
tuottamiseen on saatu ulkoasiainministeriön
kansalaisjärjestöjen kehityskauppatietoon
suunnattua viestintätukea.

Maailmankauppalehden vuosikerran tilausmaksu
on 12 euroa. Tilaus tehdään maksamalla se tilille
IBAN FI42 8000 1670 9285 07 ja kirjoittamalla vies-
tikenttään tilaajan nimi ja osoite. Osoitteenmuu-
tokset voi tehdä joko suoraan liiton toimistoon tai
internetissä: www.maailmankaupat.fi/lehti.

JULKAISIJA
Maailmankauppojen liitto ry
Världsbutikernas förbund rf
c/o Saloranta,
Uimolantie 1–5 C 16,
40950 Muurame
p. 045 670 5645
liitto@maailmankaupat.fi
www.maailmankaupat.fi

TOIMITUSKUNTA

Päätoimittaja

Antti Markkanen
anttimark@gmail.com
p. 041 454 8912

Toimitusneuvosto

Riitta Lehtonen
Laura Hokkanen
Kati Hjerp
Emilia Pippola
Anna Rähkä
Antti Markkanen

Taiteija

Heikki Sallinen / Logopolis graphic design

Paino

Botnia Print, Kokkola
Painos 37 000 kpl
ISSN 1455 – 6987

Kannen kuva Sitkeät ja hidaskasvuiset oliivipuut
viihtyvät välimerenilmastossa. Ne voivat elää ja
tuottaa hedelmää vielä parin tuhannen vuoden
iässä. Kuva Tim Bekaert / Wikimedia Commons.

Jakelu Tilaaajakulun lisäksi tämä numero jaetaan
noin 35 000 talouteen Kanta-Hämeen maaseu-
dulla. Lehteä on myös saatavilla Kehityksmaa- ja
Maailmakaupoista kautta maan.

Lue lehteä netissä → www.maailmankaupat.fi/lehti

TUETTU ULKOMINISTERIÖN
KEHITYSYHTEISTYÖVAROIN

VISIITTI

Tähtiä, rosvoja ja rubiineja

Yksi asia on varma. Tänäkin jouluna joku saa lahjapaketistaan *Afrikan tähden*. Ja vielä useampi kaivaa joulun pyhinä sen vuosia sitten saadun pelilaudan esille yhteisen ajan ja lapsuudentun- nelman luojaksi. Suomalainen lautapeli *Afrikan tähti* täytti viime vuonna 60 vuotta. Kuudelletoista kielelle käännetty peli ja yli 3 600 000 kappaleen myynti- tilasto kuvastavat pelin pitkää suosiota. Kaikessa yksinkertai- suudessaan peli on siirtynyt su- kupolvelta toiselle ajanvietteeksi, seikkailuksi ja myös kiinnostuk- seksi kaukaista, mystistä Afrikkaa kohtaan.

Pelin lumoisissa pelaaja kohtaa norsunmetsästäjiä Ocom- bassa, virtahopoja Victorian putouksilla, kamelikaravaanin Saharan autiomaassa, heimo- kulttuuria Tansaniassa, valaita lounaisrannikolla, kullankaivajia Kapkaupungissa, turvasatamat Tangerissa ja Kairossa, vaarallisia merireittejä lännessä, St. Hele- nan saaren orjuutta, maaperän rikkauksia ja pitkiä välimatkoja lentoteitse liikuttavaksi.

Afrikan tähti on saanut osak- seen kritiikkiä sen välittämästä kolonialistisen Afrikan kuvasta. Totuus kuitenkin lienee, että useimmille Afrikka on näyt- täytynyt ensimmäisen kerran pelilaudan välityksellä saavutet- tavalta, inhimilliseltä. Pelilauta ei juurikaan esittele köyhyyttä – joskin myös pelaajalta jää usein huomioimatta, että hän edus- taa pelissä siirtomaaval- lan ajan seikkailijaa ryöväämällä Afrikan maaperän rikkauksia omiin taskuihinsa ja miettimällä niinkin oleellisia säästökohteita kuin mennäkö maateit- se vai törsätäkö lentämiseen. Pelilaudan kartan kerrotaan huvittaneen myöhemmin myös pelinkehittäjää Kari Mannerlaa, joka lehtihaastattelussa toteaa esimerkiksi pelilaudan lento- asemien sijaitsevan paikoissa, joihin ei todellisuudessa pääse kuin kävellen. Peli on peli ja myös aikakautensa näköinen, mutta kertoo yhä kiinnostavia näke- myksiä suhteestamme Afrikkaan.

Vaikka pelilauta on monin osin naiivi ja myös asenteellinen, Afrikan matkalla voi myös kohdata

KUVA JONI HOKKANEN

”Peli on peli ja myös aikakautensa näköinen, mutta kertoo yhä kiinnostavia näkemyksiä suhteestamme Afrikkaan.”

monella tavalla pelilaudan maail- man ja sen edustamat mielikuvat. Sinisen pelikieken takaa kääntyvä huivikasvoinen rosvo kuvaa sit- keästi Afrikan turismin ympärillä leijuvaa pelkoa. Eteläafrikkalaisen viinitilan Cederbergin toimitus- johtaja huikkaa viinimaistiaisen takaa: ”Eikö teitä pelottanut tulla tänne? Minä en ymmärrä, miksi meidän maatamme pitäisi pelätä. Pelko luo vain lisää ongel- mia ja pelko alkaa pelottaa.” Viinitilan edustalta avartuva vuoristoinen maisema ei vastaa pelilaudan maisemia, mutta maaperän ja kulttuurihistorian rikkaudet palkittuine viiniviljelmineen ja kalliomaalauspaljouksineen tuo- vat ymmärrystä, miksi eri aikojen valloittajat ovat nähneet Afrikan otollisena kohteena.

Afrikka lumoo, mutta tyhjän pelinappulan tavoin se saa monissa aikaan myös tyhjyyden tunteen: se kaikki tavaramaail- ma, omistaminen, tehokkuus ja kiirehtiminen, joihin meidät on kyllästetty, ovat kuin irvikuvia afrikkalaisen kylän carpediemille. Pojat potkivat itse tekemäänsä

sanomalehtijalkapalloa, kellään ei ole kiire, asiat tapahtuvat ajallaan. *Pole pole – No hurry in Africa* – hitaasti vaan – ovat vitsinomai- suudessaankin melkoisia oppeja eurooppalaiselle matkaajalle.

Afrikan tähti symboloi yhdessäoloa, yhdessä tekemistä, onnellista lapsuutta. Ollapa meil- lä vielä halua, aikaa ja viisautta nähdä Afrikan todelliset tähdet;

ihmiset, jotka raivaavat ennakko- luuloja, tekevät työtä paremman huomisen eteen, kouluttavat lapsia, viljelevät maata, saavat elantonsa käsityöstä, kehittävät pienlajan turvin koko yhteisö- ään. Onko Afrikka tuomittu aina olemaan maaperän rikkauksien aarrearkku, mutta samaan aikaan äärimmäisen köyhyyden, sotien ja orjuuden manner? Pelissä onni

voi kääntyä, asetelma muuttua päälaelleen; hevosenkengän löy- täjästä voi tulla koko pelin voittaja. Yksi asia onkin varma: Afrikka on tähti. Sen tunnustamalla ja siihen uskomalla sen valo kirkastuu.

Laura Hokkanen

Kirjoittaja toimii Mikkelin Maailmankau- pan puheenjohtajana ja kohtasi vuonna 2008 afrikkalaiset ihmeet ”norsumatkal- laan”.

KUVAKULMA

Kuva **Alun McDonald** / Oxfam

Nuoret pojat myyvät papuja, suolaa, saippuaa ja sandaaleja Jama- min pakolaisleirin viereisen tien varressa hankki- akseen tuloja van- hemmilleen. Etelä- Sudaniin Jamamin pakolaisleirille on saapunut lähes 30 000 pakolaista Sudanin Sinisen Niilin konflikt- alueelta.

Afrikan tähden pelilaudalla Jamam sijoittuu Bahr el Ghazalin ja Addis Abeban väliin.

REILUN KAUPAN KASVIOPPI

Vaurauden,
kunnian ja
rauhan

oliivipu

Oliivisadon korjuussa voidaan käyttää apuna myös haravia. Niillä oliivit haravoidaan puiden alle levitettyjen suurten verkkojen tai pressujen päälle. Kuvassa oliivisatoa kerätään Mahmoud Abbasin tilalla. Se kuuluu Kufor-Rain kylän osuuskuntaan ja Palestine Fair Trade Associationiin.

Jouluevankeliumin tapahtumapaikoilla kasvaa ja hedelmiä ikivanhoja oliivipuuta, jotka aloittivat elämänsä Jeesuksen syntymän aikoihin. Globalisaation ja reilun kaupan myötä myös me pääsemme nauttimaan puuvanhusten hedelmien pyhästä öljystä.

Viljeltyjen oliivipuiden tarkka alkuperä ei ole tiedossa. Mahdollisesti oliivipu on kehittynyt Afrikassa yhdestä alalajista, *Olea europaea* ssp. *cuspidata*. Afrikasta se olisi levinnyt Egyptin kautta Lähi-itään ja Välimerelle. Varhai-

simmat arkeologiset todisteet viljelystä ovat Palestiinan alueelta 3700–3500 ennen ajanlaskun alkua, mutta ilmeisesti oliivipuun viljely on alkanut yli 7000 vuotta sitten. Oliivipuuta on kasvatettu useiden vanhojen kulttuurien alueella, kuten Mesopotamiassa, Kreetalla ja Egyptissä, joissa se oli yksi tärkeimmistä vaurauden lähteistä. Oliivipuun hedelmiä eli oliiveja syötiin sellaisenaan. Arvokkainta oli kuitenkin niistä saatava öljy, jota käytettiin muun muassa ruokiin, valaistukseen sekä ihon voiteluun.

Oliivipu on pitkään ollut monella tapaa merkittävä kasvi. Puun lehtivä oksa on symboloinut vaurautta, rauhaa ja kunniaa. Oksia on käytetty voitonmerkkinä niin sodassa kuin urheilussakin, ja niitä on uhrattu jumalille. Myös oliiviöljyä on pidetty pyhänä. Sillä on voideltu kuninkaita, ja se

on palanut temppelien pyhissä lampuissa.

Tuhatvuotisia sissejä

Öljypuu-nimelläkin tunnettu oliivipu (*Olea europaea*) kuuluu öljypuukasvien heimoon. Se on ikivihreä puu, jonka runko on tyypillisesti muhkurainen ja vään-tynt. Oliivipu kasvaa tavallisesti 8–15 metriä korkeaksi. Sen suikeat lehdet ovat 4–10 cm pitkiä ja 1–3 cm leveitä. Pienet valkoiset kukat kasvavat tertuissa. Oliivipuun hedelmä, oliivi tai öljymarja, on pieni luumarja, jossa mehevän hedelmämallon sisällä on yksi siemen, ns. oliivin kivi. Raa'at oliivit ovat vihreitä. Kypsyessään ne muuttuvat violetin sävyisiksi, ja niistä voidaan valmistaa mustia oliiveja. Tavallisesti vajaa kolmannes oliivin painosta on oliiviöljyä.

Oliivipuut ovat sitkeitä, hidaskasvuisia puita. Niiden kova runko suojaa kasveja kuivuudelta, taudeilta ja jopa tulelta. Voimakkaasta juuristosta voi kehittyä uusi puu, vaikka kaikki maanpäälliset osat tuhoutuisivat. Oliivipuut saattavatkin elää hyvin pitkään. Vanhimmat elossa olevat puut ovat jopa yli 2000-vuotiaita. Vanhojen puiden rungot ovat erityisen paksuraisia, ja ne saattavat kasvaa useiden metrien paksuiksi. Ikivanhatkin puut voivat yhä hedelmöidä, jos niitä leikataan oikein ja säännöllisesti.

Sadonkorjuussa ravistellaan puita

Oliivipuusta on olemassa useita alalajeja, mutta erityisen runsaasti on erilaisia lajikkeita. Pelkästään Italiassa kasvatetaan 300 lajiketta. Koska oliivipu

on ristisiittoinen kasvi, useimmat lajikkeet tarvitsevat toisen lajikkeen siitepölyä hedelmöityäkseen. Lajikkeita kasvatetaankin tavallisesti pareittain.

Koska siemenestä kasvatettaessa sato jää usein alhaiseksi, oliivipuuta on jo varhain opittu lisäämään kasvullisesti hedelmien tasaisen laadun takaamiseksi. Sitä lisätään muun muassa juurivesoista, juurrutetuista tyvihaaroista, pistokkaista tai ympppäämällä halutun lajikkeen oksia villin oliivipuun runkoon.

Pohjoisella pallonpuoliskolla oliivisatoa korjataan syyskuun lopusta tammi–helmikuun vaihteeseen: ensin vihreät oliivit ja sen jälkeen mustat. Oliivit kerätään yleisimmin ravistelemalla koko puuta tai sen oksia, mutta korkealaatuisin sato saadaan, jos oliivit poimitaan käsin yksitellen. Oliiveista saatavan öljyn määrä vaihtelee lajikkeesta, puuyksilöstä ja vuodesta riippuen. Keskimäärin 100 kilosta oliiveja saadaan eristettyä 15 kiloa öljyä. Parhaimmillaan yhden puun tuottama öljymäärä voi olla korkeakin, yleisesti esimerkiksi kymmenisen kiloa ja enemmänkin, mutta suuren vaihtelun vuoksi keskiarvo jää 1,5–2,2 kiloon puuta kohden.

Oliivi on yksi maailman eniten viljeltyistä hedelmistä. Maailmassa on tällä hetkellä arviolta 1000 miljoonaa oliivipuuta ja oliivipuustutuksia vajaa 10 miljoonaa hehtaaria. Hedelmistä ainoastaan kookos- ja öljypalmujen viljely vie enemmän pinta-alaa. Parhaiten oliivipuut kasvavat välimerenilmastossa, jolle ominaisia ovat kuivat ja kuumat kesät sekä kosteat talvet. Välimeren alueella tuotetaankin 95 % maailman oliiveista, mutta nykyisin sitä viljellään myös muilla ilmastoltaan vastaavilla seuduilla, kuten Etelä-Afrikassa, Chilessä, Perussa, Australiassa ja Kaliforniassa.

Suolaamista, hapattamista, käyttämistä

Oliivit ovat suoraan puusta poimittuna kitkerän makuisia, koska ne sisältävät oleuropeiinia ja muita fenoliyhdisteitä. Syötäväiksi aiotut oliivit joudutaankin käsittelemään. Ne voidaan esimerkiksi suolata tai hapattaa kitkeryyden poistamiseksi; samalla myös säilyvyys paranee. Mustiksi oliivit saadaan yleensä kemiallisella käsittelyllä. Ne liotetaan ensin lipeässä ja käsitellään sitten hapolla. Mikäli halutaan tasainen

väri, oliiveihin lisätään lopuksi vielä mustaa väriainetta, rautaglu-konaattia.

Vanhimmissa käsittelymene-
telmissä hyödynnetään hedelmien
pinnalla luontaisesti kasvavia hii-
voja, homeita ja muita pieneliöitä.
Ne saavat aikaan käymisreaktioita,
joiden aikana fenolihdisteet ha-
joavat. Samalla muodostuu useita
makuaineita sekä maitohappoa,
joka on luontainen säilöntäaine.

Palestiinan reilut oliivit

Palestiinan viljelymaista 80%
on oliivitarhoja. Oliivipuu onkin
seudun kaupallisesti tärkein vilje-
lykasvi. Oliivitarhat ovat kulke-
neet perheissä perintönä useiden
sukupolvien ajan. Niistä valtaosa
on aikanaan rakennettu terasseiksi
vuorten rinteille. Terrassit ja tarhat
vaativat ylläpitoa ympäri vuoden.
Perinteisesti sato poimitaan käsin
ja korjuuseen osallistuu koko suku.

Israelin miehityksen aikana
palestiinalaiset oliivinviljelijät
ovat joutuneet lujille. Monenlai-
set esteet, etenkin liikkumisen
rajoittaminen, vaikeuttavat tai
tekevät mahdottomiksi päivittäiset
viljeltyöt. Reilun kaupan toimi-
jat ovat helpottaneet tilannetta
elvyttämällä perinteistä ja kes-
tävää oliivinviljelyä. Palestiinan
suurin Reilun kaupan viljelijöiden
yhteenliittymä on Palestine Fair
Trade Association (PFTA). Siihen
kuuluu yli 1700 oliivinviljelijää eri
puolilta Länsirantaa. Oliiviöljyn
pullotuksesta ja viennistä huolehtii
puolestaan Canaan Fair Trade. Sen
tuotteilla on luomusertifikaatti
sekä FLO ja Fair for Life reilun
kaupan sertifioinnit.

Canaan Fair Trade perustettiin
vuonna 2004, ja neljässä vuodessa
siitä tuli Palestiinan suurin Eu-
rooppaan ja Pohjois-Amerikkaan
oliiviöljyä vievä tah. Oliiviöljyn
suosion myötä tuhannet pienvilje-
lijät pystyvät jälleen hankkimaan
elantonsa. Reilun kauppa on myös
linkki jatkuvan konfliktin keskellä
elävien yhteisöjen ja ulkopuolisen
maailman välillä.

Suomeen Canaan Fair Traden
tuotteita tuo Tampereen kehitys-
maakauppa saksalaisen Dritte
Welt Partnerin kautta. Laadukasta,
terveellistä ja ikaikaista pales-
tiinalaista oliiviöljyä voi ostaa
Tampereen kehitysmaakaupan
jälleenmyyjiltä.

Lisätietoja palestiinalaisista
tuottajista:

www.canaanfairtrade.com
www.palestinefairtrade.org
www.sindyanna.com

Teksti ja piirros Emilia Pippola

Sotilas ja palestiinalainen
viljelijä Deir Al-Ghusunin
maatalousportilla. Portit
ovat auki vain rajatun ajan
päivässä.

Kun oliivinviljelystä tuli vaikeaa

Israel ja sen laittomat siirtokunnat ovat ajaneet palestiinalaisviljelijät ahtaalle. Viljelymaille ei pääse, vedestä on pulaa ja oliivipuita tuhotaan. Tietämättään moni meistä saattaa tukea siirtokuntia ja niiden harjoittamaa terroria.

Voitettuaan vuoden 1967 kuu-
den päivän sodan Israel alkoi
rakentaa Länsirannalle siirtokuntia.
Niissä asuu noin puoli miljoonaa
israelilaista, ja ne ovat laajentuneet
viime vuosina kiihtyvällä vauhdilla.
Siirtokuntien tieltä on raivattu, ja
raivataan jatkuvasti, palestiinalais-
ten koteja ja viljelysmaita.

– Oliivinviljelijöiden maita on
jäänyt aitojen taakse siirtokuntia
ympäröiville turvavyöhykkeille.
Viljelijät eivät pääse hoitamaan olii-
vipuitaan ympärivuotisesti. Joskus
he pääsevät mailleen sadonkor-
juuaikaan, mutta epäsäännöllisesti
eikä muita työntekijöitä saa ottaa
mukaan. Yksin on mahdotonta
korjata koko satoa. Lisäksi puut,
joita ei ole hoidettu vuoden aikana,
tuottavat vähän hedelmää, kuvailee
Canaan Fair Traden johtaja Nasser
Abufarha.

Muuri erottaa

Palestiinalaisten maata ja omaisuutta
on takavarikoitu ja tuhoettu myös
muurin tieltä, jota Israel on rakentanut
Länsirannan rajalle vuodesta 2002
lähtien. Todellisuudessa suurin osa
muurista on Länsirannan puolella, ja
se erottaa kymmeniätuhansia pales-
tiinalaisia heidän suvustaan, ystävis-
tään, työpaikoistaan ja viljelymaistaan.
Päästäkseen muurin toiselle puolelle
palestiinalaisten täytyy hankkia kul-
kuvut ja kulkea tarkastuspisteiden
kautta. Viljelijöiden anomia kulkulu-
pia hylätään säännöllisesti. Lisäksi
maatalousporttien rajattu aukiolo
vaikeuttaa viljelysten hoitamista, ja
osa viljelijöistä on joutunut lopetta-
maan viljelyn täysin.

Muurin tavoitteena on ollut
Israelin suojeleminen palestiina-
laisilta itsemurhapommittajilta.
Se ei kuitenkaan ole onnistunut
lisäämään alueen turvallisuutta,
vaan väkivaltaisuuDET siirtokuntien
ja palestiinalaisväestön välillä ovat
lisääntyneet.

– Eläminen siirtokuntien lähei-

sydessä on vaikeaa. Siirtokunta-
laisilla on tapana hyökätä fyysisesti
sekä ihmisten että lampaiden ja
vuohien kimppuun, kertoo EAPPI-
tarkkailijana Hebronin eteläisillä
kukkuloilla työskentelevä Sanna
Leino.

Ihmisoikeustarkkailijat toimivat
tilanteen rauhoittamiseksi. Muun
muassa kansainvälinen kumppa-
nuusohjelma EAPPI, joka käynnis-
tettiin vuonna 2002 Jerusalemin
kirkkojen pyynnöstä, lähettää
vapaaehtoisia tarkkailijoita seura-
maan alueen ihmisoikeustilannetta
ja raporttoimaan rikkomuksista.

Katkottuja
puuvanhuksia

Väkivallan lisäksi suuri ongelma on
oliivipuiden tuhoaminen. YK:n mu-
kaan Israelin siirtokunnat turmelivat
vuonna 2011 yli 10 000 palestiinalais-
ten oliivipuuta. Tämä on vaaran-
tanut lukemattomien perheiden
toimeentulon.

– At Tuwanin kylässä on 100
oliivipuuta, mutta veden puutteen

ja puihin kohdistuvan ilkeän
vuoksi oliivisadosta ennustetaan
tänä vuonna 300 kilon saalista.
Normaali sato olisi 5 000 kiloa! Leino
kauhistelee.

– Nablusia ympäröivissä kylissä
viljellään paljon oliiveja, ja loka-
kuinen oliivisato työllisti tiimiämme.
Siirtokuntalaiset katkoivat
ja polttivat oliivipuita, ja sotilaat
estivät palestiinalaisia keräämästä
oliivejaan, kertoo puolestaan Lea
Pakkanen, joka toimii EAPPI-
tarkkailijana Yanounin kylässä ja
Nablusin ympäristössä.

Maan ja veden hallinta

Useat siirtokunnat saavat pääosan
tuloistaan hedelmien viljelystä.
Heidän harjoittamallaan tehovilje-
lyllä on suora yhteys palestiinalais-
ten menettämiin viljelysmaihin ja
vesipulaan. Esimerkiksi Jordanjoen
laakso on lähes kokonaan Israelin
hallussa.

– Työkenttäämme on myös
Jordanin laakso. Se on ”Länsirannan
ruokakori”, jonka hedelmällinen

maaperä ja runsaat vesivarat luovat
otolliset olosuhteet maanviljelylle.
Laaksossa asuu 60 000–80 000
palestiinalaista ja noin 9 500 isra-
elilaissiirtokuntalaista. Kuitenkin
lähes 90% Jordanin laaksosta
on täysin Israelin hallinnassa.
Palestiinalaiset voivat käyttää vain
noin 6 % maapinta-alasta, valottaa
Pakkanen.

Länsirannan vesivaroja ja
niiden jakelua hallinnoi niin ikään
Israel. Vuosittain israelilaisviljelijät
kuluttavat yli 1 100 miljoonaa tonnia
vettä, mutta palestiinalaishallin-
nolle annetaan käyttöön vain 60
miljoonaa tonnia.

Siirtokuntatuotteet
kaupan hyllyillä

Siirtokunnat ovat kansainvälisen
oikeuden vastaisia. Kaupallista
yhteistyötä niiden kanssa pide-
tään sopimattomana, mutta siitä
huolimatta kauppa käy. EU-alueen
vuotuinen tuonti siirtokunnista
on arvoltaan 230 miljoonaa euroa.
Määrä on noin viisitoistakertainen
verrattuna tuontiin palestiinalais-
alueelta.

Siirtokunnista tuodaan etenkin
taateleita, sitrushedelmiä, yrttejä,
viinejä, kosmetiikkaa, vaippoja,
tekstiileitä ja leluja. Harhaan joh-
tavasti useita näistä myydään
israelilaisina. Kuluttaja saattaakin
tietämättään tukea siirtokuntia ja
niihin liittyviä ihmisoikeusrikko-
muksia. Tilanteen korjaamiseksi Bri-
tannian ja Tanskan hallitukset ovat
alkaneet vaatia siirtokuntatuottei-
den merkitsemistä. Suomesta vas-
taava viranomaisohjeistus puuttuu.
Lisäksi Suomen asekauppa Israelin
miehitystä tukevien yritysten
kanssa jatkuu, ja eläkerahastot
sijoittavat siirtokuntien yrityksiin.

Teksti Emilia Pippola
Kuvat Pauliina Pensikkala

Lisää aiheesta:
Lea Pakkasen blogi: www.lily.fi/palsta/
ihmisoikeuksia-ja-vuohenjuustoa
Finnwatchin raportti 2012: Kielletyt
hedelmät – Suomessa toimivien
yritysten yhteydet Israelin laittomiin
siirtokuntiin.

Järjestöraportti 2012: Trading away
peace: How Europe helps sustain
illegal Israeli settlements. Raportti
ja siinä mukana olevat järjestöt löy-
tyvät täältä: www.fidh.org/Trading-
Away-Peace-How-Europe-12343

Näkymä Tulkarmiin matkalla Jbaran kylään.
Israelin rakentama muuri erottaa Jbaran
muista Länsirannan palestiinalaiskylistä,
kouluista ja terveyspalveluista.

Jotta lasten silmät jouluna loistaisivat... Joululahjojen todelliset tekijät

”Oulun kaupunkiin voi asettua asumaan kaksi kultaseppää, kolme rautaseppää, kaksi nahkuria, kolme räätäliä, kolme suutaria, yksi puuseppä, yksi maalari, yksi säämiskäntekijä, yksi hatuntekijä sekä tarpeellinen määrä muita käsityöläisiä kuten leipureita ja lihakauppiaita.”

Oulun kaupungin privilegio-kirjassa vuonna 1610 säädetty, kuningas Kaarle IX:n allekirjoittama ohje käsityöläisten määristä kuvaa ammattikunnan tärkeyttä

eri kaupunkien asuttamisessa ja ihmisten arkisessa hyvinvoinnissa. Käsityöläiset takasivat kaupunkilaisille elintärkeitä palvelut, arjen edellytykset ja myös juhlien puitteet. Kaupunki ei ole ollut kaupunki ilman käsityöläisten ammattitaitoa ja ammattikuntaa. Etelän ja Pohjoisen käsityöläiset valmistavat myös meidän aikamme juhlat lahjoineen. Käsillä tekeminen, käsintehty ja kädentaidot ovat ympäri maailmaa yksilöllisen ja arvokkaan lahjan keskeisiä syntyjäsyntyä.

KUVA KATI HJERP

Paperinvalmistaja ja kirjansitoja – yksilöllisyyden ja käsialan puolesta

Rakkauskirje, lahjakääre, päiväkirja, muistikirja, kortti, viesti. Paperi tallettaa muistot, yksilöi tärkeät ajatukset, tekee toisen ihmisen onnelliseksi. Paperin pintaa, rosoisuutta, siloisuutta, rapinaa, kahinaa, tunnusteltavuutta ei voita mikään; ei nykytekniikan iPadit, lyhytsanomaviestit, koneet, ruudunlumot tai virtuaalitekniikka. Paperi on viisautta. Se vaatii meitä synnyttämään ajatuksia, purkamaan tunteita, syventämään ajattelua, luomaan uutta, tallettamaan muistoja, antamaan aikaa yksilöllisen käsialanäytteen.

Myös paperin syntyyn liitetään mystinen tarina. Kiinalainen Tsai Lun oli Kiinan keisarin hovilääkäri ja keksijä. Vuonna 105 Tsai Lun mietiskeli palatsin puutarhassa käyttöä kirjakääröistä yli jääville silkin kappaleille. Yhtään

ajatusta ei syntynyt. Niinpä hän pudotti turhaantuneena käsistään silkisilput puutarhan lampeen. Viikkoja myöhemmin pohtiessaan jälleen samaa ongelmaa, hänen viittansa karhea lieve pyyhkäisi lammen pintaa ja viitalle muodostui ensimmäinen paperiarkki veden päällä olleista silkki-kuuduista. Ensimmäiset paperinvalmistajat käyttivätkin materiaalina kudottua tai käsittelemätöntä silkkiä, joka myöhemmin korvattiin mulperipuun kaarnalla. Paperinvalmistus säilyi pitkään tarkkaan varjeltuna käsityötaitona, joka edusti yksilöllisyyttä, ylellisyyttä ja mielen harmoniaa.

Mennonite Central Committee (MCC) on Bangladeshissa toimiva järjestö, joka valmistaa käsintehtyä paperia. Sen valmistus aloitetaan katkomalla ja murskaamalla juutti pieniksi paloiksi.

Murskattua juuttia keitetään lipe-äliuoksessa, jonka jälkeen massa pestään. Pesun jälkeen massasta valmistetaan sellua koneessa, joka vatkaa juuttimassaa edelleen pehmeämmäksi. Mikäli paperista tehdään värillistä tai kuviollista, väriaine ja koristekappaleet, kuten kasvien osat, lisätään tässä vaiheessa. Mahdolliseen valkaisuun käytetään kloorivalkaisua. Kerros sellua nostetaan vettä läpäisevän kehikon avulla sammiosta. Arkit kasataan pinoksi valumaan punottujen mattojen väleihin. Liian veden valuttua pois arkit kuivataan koneellisesti tai annetaan kuivua auringossa. Paperi prässätään lopuksi, jolloin sille on helpompi painaa kuvioita ja kirjoittaa.

Bagladeshilaisia reilun kaupan paperituotteita maahantuo Maailmankauppa Juuttiputiikki.

Seppä – tulen hehkusta syntyy uutta

Ahjoitulen kuumasta hehkusta syntyy tarvekalu, joka vaikuttaa syntyprosessinsa myötä miltei jumalalliselta. Tulen hyödyntäminen käsityössä mullisti ihmisen elinpiiriä monella tasolla. Kivenmuokkaajan oli ennen pitänyt vaivalloisesti, vähin erin hakata ja hioa raaka-aineeseen valitsemastaan kivenpalasta esiin haluamansa esine, kirveenterä, veitsi tai nuolenkärjen muodot. Yhtäkkiä saatavilla oli aivan uudenlainen tapa tuottaa hehkuvan kuumasta nesteestä uusia esineitä. Jäähdynttyä, kiinteää aihiota takomalla seppä synnytti tarvekaluja, jotka ylittävät selvästi aikaisemmat

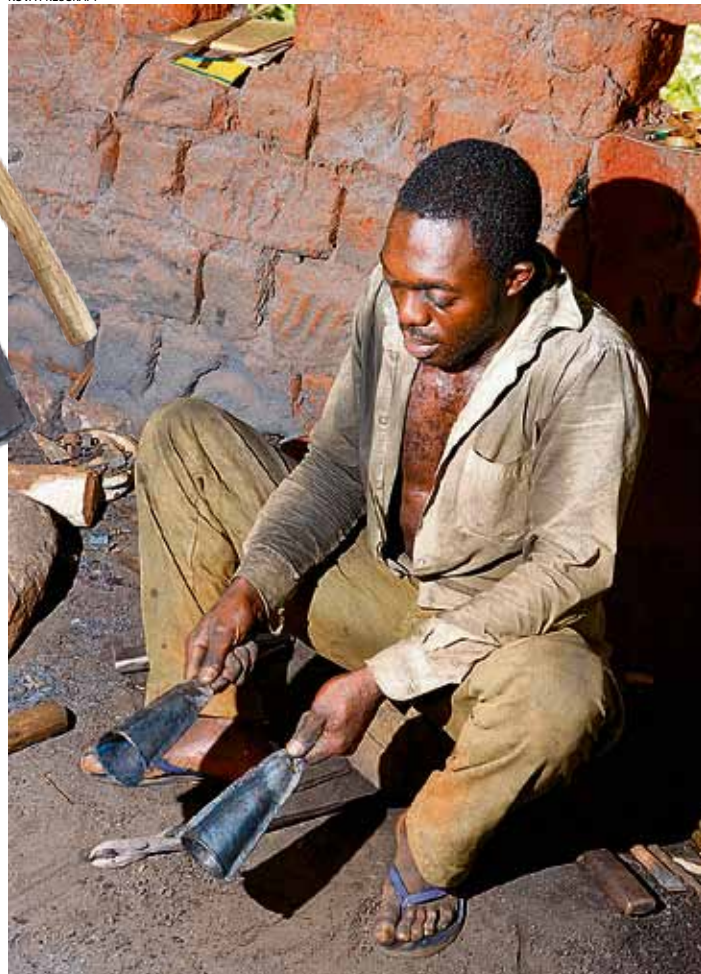
saavutukset koristeellisuutensa ja käyttökelpoisuutensa ansiosta. Muinaisen välimeren kulttuuri- piirissä sepän taito ja sen palvonta yhdistyivät laajalti kaupankäyntiin eikä niinkään omavarais- tai vaihdantatalouteen. Yksi seppien tärkeimmistä tehtävistä oli metallirahojen valmistaminen. Prescraft on kamerunilainen afrikkalaisen taiteen ja käsityön keskus, jossa on useita työpajoja. Niissä tehdään puukaiverruksia ja muita puutöitä, musiikki-instrumentteja sekä punontatöitä. Keskuksesta jatketaan myös raudantaontaperinnettä. Pari kymmentä vuotta sitten alueella harjoitettiin vielä

perinteistä kaivostoimintaa. Nykyisin raaka-aineena käytetään halvempaa ja vähemmällä työllä saatavaa metalliromua. Tunnetuin tuote on gong, rautakello, jota käytetään sekä soittimenä, että julkisten kuulutusten lukijoiden, julkihuutajien, työkaluna. Gongissa voi olla useampia kelloja, jolloin ne viritetään eri ääniin.

Prescraftin tuotteita maahantuovat Tampereen kehitysmaakauppa ja Hämeeenlinnan Maailmankauppa Kirahvi.

KUVA PRESCRAFT

Koruompelija – kauneutta tulkitsemassa

Ommel, pisto, neulan leikki, kankaan kruunaus. Koruompeleessa on esteettisesti paljon samaa kuin saviastian koristelussa. Niin kangas kuin savi työ olisivat käyttökelpoisia tarkoituksessaan ilman koukeroisia kuvioita, maailman kuvittamista. Mutta olisiko työ kuitenkin vajavainen, puutteellinen? Vesi pysyisi astiassa, kangas kantajan sa yllä, mutta kauneus ei ylittäisi samaan lopputulokseen. Kauneus rohkaisee, synnyttää uutta, luo maailmaa, antaa silmänruokaa. Silmät on luotu näkemään, kuvittamaan tunteita ja tuottamaan merkityksiä.

Kansanomaisia kirjontoja löytyy kaikkialta maailmasta. Niiden aiheet syntyvät paikallisesta kulttuurista ja kertovat sen sosiaalisista suhteista ja yhteiskuntarakenteista. Samalla ne ovat osa kulttuurin kansantaidetta. Maailmanlaajuisesti niille on tyypillistä ornamenttien, värien ja saatavilla olevien materiaalien monipuolinen käyttö. Kansankirjontaan on aina liittynyt runsaasti erilaisia

uskomuksia ja suojelevia piirteitä. Niillä on viestitetty vastaantulijalle tai vierasle kotipaikasta, varallisuudesta ja aviosäädyistä. Ne ovat olleet todistuksia taidosta ja ahkeruudesta sekä tärkeä osa tytön kasvatusta ja elämää. Niihin on liittynyt jopa riitinomainen rooli: ne ovat olleet mukana elämän kiertokulussa, syntymässä, naimisiinmenossa ja kuolemassa. St. Mary's Mahila Shikshan Kendra, Pyhän Marian naisten käsityökeskus, sai alkunsa vuonna 1970 yksittäisestä dominikaanisairaan järjestämästä

ompelekurssista. Se oli menestys, sillä siitä kasvoi käsityöyhteisö, johon nykyään kuuluu jo yli 400 alueen naista. Käsityöyhteisön tuotteissa käytetty kirjontatekniikka, shisha, on perinne Intian Gujaratisissa ja Rajasthanissa sekä Pakistanin Sindissä. Ne ovat seutua, missä vedestä on jatkuvasti pulaa. Peileillä koristelluiden vaatteiden sanotaan kuvaavan ihmisten iloa heidän nähdessään veden kimalluksen. Perinteisesti morsian on tuonut kotiin

värikkäästi ja taidolla itsensä tai sukunsa naisten kirjaita pukuja, seinätekstiileitä ja kotieläinten loimia. Koristeellinen kirjonta peilin ympäri tehdään shisha-pistoilla, napinläpipistoilla, aitaipistoilla tai Kreetan pistoilla. Kirjotut työt palautetaan keskukseen, jossa ne viimeistellään pesemällä, silittämällä ja ompelemalla valmiiksi tuotteiksi.

St. Mary's käsityökeskuksen kirjaita käsittä maahantuo Hämeenlinnan Maailmankauppa Kirahvi.

KUVA TIJIA SALORANTA

KUVA TUJJA SALORANTA

Korinpunoja – taitajan käsistä arjen hyödyksi

Punonta on eräs ihmisen vanhimmista teknisistä taidoista. Punontatekniikka tunnetaan kaikkialla maailmassa, vain materiaali vaihtelee maasta ja maanosasta toiseen. Historian saatossa ihminen on oppinut valmistamaan itselleen lukuisia arkiseen elämään liittyviä hyödykeitä punoen: nukkuma-alustan, punottuja koreja, koriste-esineitä, ruoankantoastioita... Koritöitä on kaukaisista ajoista lähtien valmistettu ja käytetty jokapäiväisessä elämässä kaikkialla maailmassa.

CORR The Jute Works on bangladeshilainen käsityöläisryh-

mien yhteistyöjärjestö. Sen piiriin kuuluu 220 osuuskuntaa ja niiden 5 016 käsityöläistä eri puolilla maata. Vuodesta 1973 lähtien Jute Works on tarjonnut työtä maaseudun ihmisille. Tuotteet valmistetaan käsityönä paikallisista uusiutuvista luonnonmateriaaleista kuten juutista, rottin-

gista, ruohosta tai savesta. Rottingin kevyet, kestävät ja melko joustavat rungot soveltuvat hyvin juuri korien valmistukseen. Jute Worksin myymiä rottinkitöitä tekevät pääasiassa miehet, mutta kevyempiin valmistelutöihin, kuten rottingin kuorintaan sekä viimeistelyyn, osallistuvat myös

KUVA KATI HJERP

perheiden naiset. Suomessa myytävät Jute Worksin rottinkikorit tulevat mm. Uttor-nimisestä kylästä Manikganjin alueelta Bangladeshin keskiosista. Kylässä on kolme rottinkitöitä tekevää osuuskuntaa.

Ennen työstämistä kuivatut ruo't kostutetaan, jotta niistä tulee taipuisia. Rottingin kuorimiseen ja tarvittaessa halkaisuun tai ohentamiseen käytetään terävää vesuria. Rottinkikori syntyy käsin vääntämällä kerros kerrokselta. Aina muutaman kerroksen jälkeen rottinkiin tehdään litteäteräisellä naskalilla reiät, joihin naputetaan bambutikut pitämään kerroksia yhdessä. Kun kori on koossa, rottingin kuoresta kiskotulla niinellä tehdään ulkopuoliset sidokset. Lopuksi korista poistetaan sen pinnalla olevat hapsut puhalluslampulla kuumentamalla. Kuumentaminen myös kiristää ja tiivistää korja.

CORR The Jute Worksin rottinkikoreja maahantuo Tampereen kehitysmaakauppa ja Hämeenlinnan Maailmankauppa Kirahvi.

Savenvalaja – uuden maailman muotoilija

Savi antaa taipuisana materiaalina mahdollisuudet kaikenlaisten muotojen työstämiseen, mutta polton jälkeen esineen muoto on lähes ikuinen. Käsien muotoiluja, auringon lämmössä, avotulella tai uunissa kuivattuja ja kovettuja saviesineitä valmistettiin jo esihistoriallisella ajalla. Lähi-idästä on löydetty jopa 8 000 vuotta vanhoja saviesineitä. Dreijaa eli savenvalajan pyörää on käytetty todistettavasti jo 3 000 eKr. Suomeen keramiikanvalmistus siirtyi Saksasta tänne muuttaneiden

taitavien kaakelintekijä-muura-
reiden kautta.

Sri Siwam Pottery on intialainen keramiikkapaja, joka perustettiin vuonna 1997 maaseudulle Pondicherryn lähelle, missä työllistymismahdollisuudet ovat niukat lukuun ottamatta huonosti palkattua ja raskasta päivätyötä maanomistajien pelloilla. Keramiikka-astioiden valmistus työllistää 53 ihmistä. Astiat tehdään perinteitä vaalien käsin dreijaamalla ja puu-

uunissa polttaen. Astiat kestävät konepesua ja uunin lämpötiloja, mutta eivät mikroaaltouunia.

Espressokuppeja maahantuo Maailmankauppa Juuttiputiikki. Reilun kaupan espresso-laatuja maahantuo Reilun kaupan Tähti ja Tampereen kehitysmaakauppa.

KUVA KATI HJERP

KUVA KATI HJERP

Kutoja – langan säikeestä taidekäsityöksi ja käyttövaatteeksi

Vielä sata vuotta sitten kankaiden kutominen oli jokaisen naisen kansalaistaito Suomessakin. Kutomistaidon historiallinen ja kulttuurinen ikä häkellyttävät: sen oletetaan saaneen alkunsa 30 000–8 000 eKr. Kutomisen arvellaan alkaneen alkeellisilla välineillä, joita on tavattu esimerkiksi Aasiassa, Indonesiassa, Väli- ja Etelä-Amerikassa, Tyynenmeren saaristossa ja Meksikosta. Kankaan kutominen on aikaa vievää työtä, joten materiaalien valintaan on kiinnitetty aina erityistä huomiota. Perinteisesti kutojat ovat suosineet

luonnonkuituja, pellavaa, villaa ja puuvillaa.

Suomessa ja maailmalla kudonta lukeutuu käsityötaitoon, jonka ohessa tytöille opetettiin kasvatusta ja perheen merkityksen oivallusta. Nuorten naisten tuli tekstiilitöiden avulla todistaa esimerkiksi sulhaselle ja tämän perheelle osaamisensa ja ahkeruutensa. Usein morsian valmisti ennen naimisiinmenoaan lähes kaikki kodin perustekstiilit, ”kapiot”.

Ella Hartonen on saanut yllleen bangladeshilaisen rihipaidan. Sen on valmistanut reilun kaupan

tuottajayhteisö Thanapara, jossa tehdään suurin osa vaatteiden työvaiheista. Yhteisön ulkopuolelta ostettu puuvillalanka värjätään käsin suurissa puulla lämmitettävissä padoissa ja kudotaan kankaaksi puoliautomaattisissa kangaspuissa, jotka toimivat lihasvoimalla. Vaateen valmistus alkaa lankojen värjämisestä, minkä jälkeen lanka puolataan, luodaan loimi, kudotaan kangas, leikataan ja lopulta ommellaan tuotteeksi.

Thanaparan vaatteita maahantuo Maailmankauppa Juuttiputiikki.

KUVA COMPARTÉ CHILE

Puuseppä – puun syvimmän pinnan tuntija

Puun ja ihmisen yhteinen historia on pitkä. Puu oli ensimmäinen materiaali, jota alkuihminen oppi hyödyntämään.

Puu tarjosi eri aikojen ihmisille suojaa, ravintoa, lämpöä ja aseita. Maapallolla on erotettu varmuudella jo noin 50 000 eri puulajia.

Myös puulajien ominaisuuksien kirjo on valtava, kun otetaan huomioon niiden käyttökohteet ja sopivuus erilaisiin tarkoituksiin. Monissa kädentaitoa vaativissa ammateissa käytetään hyväksi vuosituhsien aikana kertynyttä tietoa puiden käsittelystä. Puu-

seppä on valinnut työstettävän puunsa tarkan syynin perusteella; lajin, kasvupaikan ja syyrakenteen mukaisesti. Monet ammattitaidolla ja materiaalien ehdoilla työstetyt puukäsityöt hämmästyttävätkin nykyihmistä kestävyden ja laadun mittareissa: ne kestävät kovaa käyttöä jopa satoja vuosia.

Sadekeppien valmistaja, chileläinen **Comparte**, on voittoa tavoittelematon, omarahoitteinen järjestö, jonka kautta yli 400 käsityöpajaa eri puolilla maata saa tuotteitaan vientimarkkinoille. Yhteisön yksi myyntiartikkeli on sadekeppi, sateen ääntä jäljittelevä soitin. Raaka-aineet, pystykuivat copao-kaktukset, käsityöläiset ostavat alueen pienviljelijöiltä. Kaktuksen piikit ja pehmeä sisus poistetaan, ulkokuori puhdistetaan ja kaktukset sahataan määrämittäisiksi sirkelillä. Tämän jälkeen piikit taotaan kaktuksen runkoon niin, että ne muodostavat onttoon keskustaan verkoston. Sisälle kaadetaan tarkkaan harkittu määrä tasarakeista karkeaa hiekkaa, päät suljetaan puutulpilla, soittimen pinta käsitellään huonekaluvahalla. Kun sadekeppiä kallistaa, sadat hiekkajäyvät

valuvat alas näppäillen piikkejä ja saaden aikaan sadetta muistuttavan äänen. Kaikki kaktukset kuuluvat CITES-sopimuksen piiriin. Sopimus valvoo luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston uhanalaisten lajien kansainvälistä kauppaa.

Chileläisiä sadekeppejä maahantuo Tampereen kehitysmaakauppa.

Suutari ja nahkuri – mestarien taitoja toteuttamassa

Ihminen on hyödyntänyt nahkaa jo tuhansia vuosia. Hän pukeutui taljoihin, rakensi vuodista asumuksensa ja teki nahasta käyttöesineitä. Vuonna 1991 Alpeilta löytyneellä jäämuumiolla oli yllään nahka-asu ja pitkät nahkasukat. Jäämiehen on ajoitettu eläneen 5 300 vuotta sitten. Antiikin Kreikassa nahkurin ammatti oli korkeasti arvostettu. Roomassa tiedetään käytetyn nahkaa rahan asemasta. Nahan käsittely tuo esille käsityöläisen ammattitaidon: se vaatii sormi-

näppäryyttä, erilaisten menetelmien hallintaa ja materiaalin tuntemusta. Nahkaa pidetään arvossa, sillä se on ainutlaatuinen, ylellinen luonnon tuote.

Madhya Kalikata Shilpangan (MKS) on vuonna 1994 perustettu intialainen käsityöläisten yhteistyö- ja vientijärjestö, jonka kotipaikka on Länsi-Bengalin osavaltion pääkaupunki Kolkata (Kalkutta). MKS:n omassa työpajassa tehdään pehmeäksi parkitusta naudannahasta mm. laukkuja ja kukkaraita. Nahka on

parkitsemisen yhteydessä värjättyä, ja siksi näihin tuotteisiin voi tehdä ainoastaan kevyitä pakotuskuvioita, aplikointia tai koruompeleita. Mestarit leikkaavat nahan kaavojen mukaan, jonka jälkeen työ tehdään vaihteittain ja eri tuoteryhmillä on omat tekijänsä. Laukkuja tekee viisi ryhmää joista kuhunkin kuuluu 4–5 henkilöä.

MKS:n jäsenenä on myös mm. shantinahkatuotteita tekevä Tara Ma Shilpalaya. Näissä tuotteissa raaka-aineena on vuohen parkkinahka, mihin voidaan pakotuskuvioiden lisäksi myös maalata tai painaa kuvioita.

MKS:n nahkatuotteita maahantuo Tampereen kehitysmaakauppa ja Hämeenlinnan Maailmankauppa Kirahvi.

KUVA TUJJA SALORANTA

Shantinahkatuotteiden viimeistelyä Tara Ma Shilpalayassa.

Teksti: **Laura Hokkanen**

Kuvat: Aukeamien kuvat on toteuttanut, ellei toisin mainittu, Mikkelin ammattiopiston, Esedun, 2. vuoden merkonomiopiskelijat osana asiakasinformaation tuottamisen kurssia.

Kuvaajat: **Sara Pulkkinen, Netta Joffel, Otto Laitinen, Jesse Hirvonen, Jani Paukkunen, Johanna Purhonen, Janita Hartonen, Jasmiina Savolainen & Tero Pettinen**
Opettajana **Mari Pietikäinen**

Lähteet:

Hakamies, Pekka 1999: Ilmarinen ja kansanomaiset teknoutopiat. Teoksessa Kalevalan Hyvät ja hävyttömät. Toim. Ulla Piela, Seppo Knuuttila ja Tarja Kupiainen. Helo, Maria 2004: Kainuun kiertävät naiskotiteollisuuskoulut. Teoksessa Käsillä tehty. Toim. Tarja Kupiainen. Edita.
Käden taidot 2, 3 ja 4. Toim. Aydemir Johanna ym. Weilin + Göös 2003 ja 2004.
Leiviskä, Helena & Nokelainen, Joel 1988: Perinteisiä käsityöammatteja 2. Helsingin Käsityö- ja Teollisuusyhdistys ry.
Pohjois-Pohjanmaan museo 2012: Suutari, räätäli, pikipösky pietari – käsityöläisiä vanhassa Oulussa. Pohjois-Pohjanmaan museon näyttelyesite. http://oulu.ouka.fi/ppm/tilapaisnayttely/vanhat_nayttelyt/kasityolaiset.htm
Vartiainen, Juha 2006: Puun kuva. Multikustannus.

Kenialainen peruspalkka ei riitä perheen tarpeisiin

Haluammeko tietää tavallisen kenialaisen arjesta vai onko se meille yhdentekevää? Me matkustamme safarille Keniaan ja nautimme maan ystävällisten ihmisten palveluista ja jätämme kenties lähtiessämme huone-siivoojalle muutaman kolikon tai ehkä sata shillinkiä – noin euron.

Voisimmeko – haluaisimmeko – tehdä enemmän, jos tietäisimme taustoista tarkemmin? Nakurussa, hieman etelään päiväntasaajalta, asuva **Mama Justine** kertoo paljoista ja elinkustannuksista. Niihin tutustumalla voimme ainakin ajatuksissamme asettua tavallisen kadunmiehen asemaan.

– Nakurussa elinkustannukset ovat kohonneet aivan erityisesti vuoden 2007 vaalien aiheuttamien väkivaltaisuuksien jälkeen, jolloin monet ongelmiin joutuneet ihmiset muuttivat Nakurun alueelle. Tämä on kasvattanut rajallisten hyödykkeiden kysyntää seudulla, kertoo nakurulaisen Arap Moi -lastenkodin johtaja Mama Justine Oduya.

– Perheelle, jolla on pienet ansiot, vaatimaton asunto maksaa 4 000 Kenian shillinkiä (ksh) eli

37 euroa kuukaudessa. Asunto tarkoittaa tuolloin kahta huonetta, jossa pesutilat, WC ja sähköt jaetaan naapureiden kanssa. Samainen viiden hengen perhe tarvitsee 400 shillinkiä päivässä hankkiakseen edes jonkinlaisen aterian, mikä ei kuitenkaan takaa kunnon ravintoa. Perheen matkakustannukset ovat 60 ksh päivässä henkeä kohti. Keniassa on ns. ilmainen peruskoulu (luokat 1–7), joten opetuksesta ei tarvitse maksaa, vaan siitä vastaa maan hallitus. Oppilaan maksettaviksi tulee kuitenkin joukko kuluja, kuten koulupuku, maksu osallistumisesta koulun aktiviteetteihin, koulun rakennusrahaston tukeminen sekä kirjat. Näihin menee noin 3 000 ksh vuodessa. Muut sekalaiset kulut, kuten lääkkeitä ja vaatteet, voivat

maksaa perheelle noin 2 000 ksh kuukaudessa. Kaikkiaan viiden hengen perhe tarvitsee arviolta 32 000 Kenian shillinkiä eli noin 296 euroa kuukaudessa kattaakseen perheen perustarpeet, laskeskelee Mama Justine.

Entä sitten perheen tulot?

Useimmat kenialaiset ansaitsevat Mama Justinen mukaan 3 000–7 000 shillinkiä kuukaudessa, noin 28–65 euroa. Sillä ei edellä esitetty budjetti toteudu.

– Useimmat kenialaiset tienaa alle dollarin päivässä, mikä merkitsee, että lisätuloja on yritettävä hankkia esimerkiksi ovelta ovelle -kaupalla, pesemällä pyykkejä sekä aloittamalla pientä bisnestä tai maanviljelystä. Nuoret tytöt usein jättävät lapsuuden kotinsa ja ryhtyvät prostituoiduiksi saadakseen jonkinlaista tuloa, kertoo Mama Justine.

– Suurin osa kenialaisista ei käytä julkista liikennettä vaan kävelee työmatkansa ja näin vähentää perheen taloudellista kuormaa. Perheissä joudutaan jättämään aterioita väliin tai ollaan

syömättä päivä silloin tällöin. Näin tehdään, jos rahaa ruokaan ei ole tai jos halutaan alentaa ruokakustannuksia.

”Useimmat kenialaiset tienaa alle dollarin päivässä.”

Virallisia minimipalkkoja Keniassa

Maataloustyöntekijät:

- ammattitaidoton maatyöläinen 4 258 Kenian shillinkiä
- autonkuljettaja 6 240 ksh
- maatilan esimies 7 662 ksh.

Nakurun alueella:

- siivoojat, puutarhurit ja lastenhoitajat 7 916 ksh
- kaivostyö, tarjoilijat, kokit 8 221 ksh
- räätälit, keskikokoisen ajoneuvon kuljettajat 15 002 ksh
- teollisuuden tai kaupan työntekijät ammattitaidosta riippuen 10 688–18 219

1 euro = 108 ksh

– Kaikki mainitut tekijät vaikuttavat ihmisten arkeen. Seurauksena on yhä lisääntyvä koulunkäynnin keskeyttäminen, tyttöjen varhainen avioituminen, lapsikauppa, lasten hylkäämiset, lisääntynyt rikollisuus ja katulapsien sekä katuperheiden kasvussa oleva joukko.

Tuntuuko reilulta? Toteutuuko oikeudenmukaisuus? Kukin meistä antaa oman vastauksensa ja sen kanssa me elämme.

Teksti **Anna-Liisa Jarkko**
Kuvat **Nakurun lapset ry**

Toivoa koulutuksen kautta jo vuodesta 1986

Nakurun lapset ry on täysin suomalainen, kokonaan vapaaehtoistyön voimin toimiva kansalaisjärjestö, joka kouluttaa lapsia sekä tukee nuorten opiskelua.

Partnerimme on Keniassa, Nakurun kaupungissa sijaitseva Arap Moi Childrens' Home -niminen lastenkoti, kertoo **Anna-Liisa Jarkko**, yhdistyksen perustajajäsen ja kunniapuheenjohtaja. Hän työskenteli kehitysyhteistyöprojektissa Nakurussa vuodet 1985–86, ja silloin kummitoiminta alkoi.

– Päätehtävämme on etsiä Suomesta kummeja lastenkodin lapsille sekä lastenkodin Nakurun ympäristöön sukulaisperheisiin sijoitettaville lapsille. Tällä hetkellä kauttamme on kummisuhteita koko Suomessa 384 pääkaupunkiseudulta Lappiin.

Nakurun lapset ry:n työ

perustuu suoraan toimintaan kenialaisen kumppanin kanssa. Kummiraha kulkee yhdistyksen kautta suoraan Arap Moi -lastenkodin pankkitilille.

– Jokaisella kummilla on oma kummilapsi tai -nuori, jonka nimen kummi tietää. Myös jokainen lapsi tietää kumminsa nimen. Lapseen on mahdollista pitää yhteyttä kirjeitse, Anna-Liisa Jarkko kertoo.

Suurin osa lapsista tulee lastenkotiin poliisin tai sosiaaliviranomaisen tuomana. Osa lapsista on orpoja, toisilla vanhemmat eivät pysty huolehtimaan lapsestaan. HIV/AIDS on tähän yksi tavallinen syy.

Anna-Liisa Jarkko kertoo, että kummimaksu vaihtelee 210–360 euron välillä vuodessa. Kolmivuotista esikoulua käyvien lasten kummimaksu on 210 euroa, kahdeksanvuotista peruskoulua käyvien 270 euroa ja nelivuotisesa lukiossa olevien 360 euroa.

– Kaikki kummilapsemme ovat koulussa. Kummimaksu menee lasten koulunkäyntiin, terveydenhoitoon, ruokaan ja muihin pakollisiin kuluihin ja se kattaa ne kokonaisuudessaan.

Järjestö on perustanut jatko-opintorahaston, josta nuoret voivat saada tukea peruskoulun ja lukion jälkeisiin opintoihinsa (ammattikoulu, opistotasoiset

oppilaitokset, yliopistot).

Jarkko kertoo, että lastenkoti ei ole hänen mukanaolonsa aikana saanut kuluihinsa mitään tukea Kenian valtiolta, mutta lokakuussa 2012 hallitus on ryhtynyt maksamaan henkilökunnan palkkoja.

– Toivomus on, että palkat tulevat jatkossakin valtiolta ja päivittäinen arki helpottuu. Lastenkodin juokseviin kuluihin (vesi, sähkö, puhelin, pienet korjaukset jne.) tarvittavia varoja joudutaan edelleen pyytämään paikallisilta yrityksiltä ja yksityishenkilöiltä. Myöskään Suomen ulkoministeriöltä lastenkoti ei ole saanut rahallista tukea. Suomessa keräämistämme jäsenmaksuista järjestömme on viime vuosina maksanut neljälle henkilölle palkkoja.

Anna-Liisa Jarkko kertoo, että myös Ruotsista, Norjasta ja Englannista tulee joitain yksittäisiä lahjoituksia. Niiden osuus lastenkodin kuluista on noin 12,7 prosenttia.

– Suomessa on muutama koulu tehnyt taksvärkkinsä lastenkodille ja ne tuotot ovat menneet joko jatko-opintojen tukemiseen tai lastenkodilla jonkin kiireisen kulun (ruoka, lääkkeet) maksamiseen. Taksvärkkirahoista sovitaan aina tapauskohtaisesti lahjoittajien kanssa.

– Lisäksi lastenkoti saa jäseniltämme silloin tällöin pieniä lahjoituksia, jotka tulevat tosi tarpeeseen.

Nakurun lapset ry on anonut Suomen Ulkoministeriöltä vuosille 2013–2015 rahoitusta hankkeelle, jonka nimi on "Arap Moi -lastenkodin toimintakyvyn ja toiminnan kestävyuden vahvistaminen", ja tietoa rahoituksesta odotetaan vuoden 2012 kuluessa.

– Liity joukkoomme, ole etuoikeutettu! Anna-Liisa Jarkko kannustaa.

Teksti **Riitta Lehtonen**
Kuvat **Nakurun lapset ry**

www.nakurunlapset.fi

KUVA MARKO SAARNIO

Elisabeth ja Livia kehittämässä uusia tuotteita. He osallistuiivat Tähdenkantajat ry:n syksyllä 2011 Dar es Salaamissa järjestämälle Step by Step -kurssille.

siihen päättynyt. Seuraavassa vaiheessa keskuksen johtaminen siirrettiin asteittain tansania-laisjärjestön vastuulle. Mama Kishimbo oli innostunut työstään keskuksen johtajana ja kehitti tuotanto-osastoja, jotka tarjosivat työtä koulusta valmistuneille. Toimintaan kuului myös lyhytkursseja, esimerkiksi batiikki-, kynttilän teko ja paperimassatöiden kurssit.

10-vuotisjuhlaa vietettiin suomalais-tansanialaisten työpajojen merkeissä. Samalla GOIG esitti suunnitelmat lisätilojen rakentamiseksi lasten päiväkotia, aikuisille tarkoitettua secondary schoolia ja kudonnan tuotantoa varten. Lisärakennus valmistui 2003. Keskukselle oli pätevä johtaja, mama Kishimbo.

Käsiteollisuuden tutkimusseura luovutti hankkeen virallisesti GOIG:lle 4.11.2004.

Ulkoministeriön kehitysteistyöosaston kansalaisjärjestö- ja monien vapaaehtoisten työpanos sekä GOIG-tukiryhmän järjestämä varainhankinta mahdollistivat tämän pitkän hankkeen Tansaniassa.

Yhteydenpito ja seuranta jatkui

Hankeajan päättyttyä Tähdenkantajat ry, jonka jäsenistöstä monet ovat olleet Goigilla joko työharjoittelussa tai vapaaehtoistyössä, otti vastuun yhteydenpidosta ja keskuksen toiminnan seuraamisesta. Kummioppilastoimintaa jatkettiin niin kauan kuin kummeja riitti.

Viime vuosina Tähdenkantajat on ottanut etäisyyttä GOIGiin, mutta se toimii edelleen "tietopankkina" GOIGille tai muuten Tansaniaan työharjoitteluun

Vuorovaikutusta käsityöammattilaisten kesken

Tansanialainen GOIG on käsityön koulutuskeskus, jonka yli kaksi vuosikymmentä kestäneessä toiminnassa on ollut mukana vahva suomalaisten käsityöammattilaisten panos. Alkuvuosina mukana olleen kotiteollisuusopettaja Arja Okkosen suhteet käsityökeskukseen ovat säilyneet lämpiminä.

Keskus oli saanut virallisen ammattikoulustatuksen. Parhaimmillaan 100 opiskelijaa vuodessa sai koulutusta GOIG:ssa. Kudonnan ja ompelun koulutusohjelma oli kaksivuotinen ja opiskelijat saivat päivittäin lounaan. Tiloissa toimi myös lasten päiväkotia.

Hanke jatkui eikä rakentaminenkaan päättynyt

Kun koulutoiminta oli saatu hyvään vauhtiin ja tuotantoyksiköt käynnistetty, palasin Suomeen tammikuussa 1997. Hanke ei

Tästä se alkoi

Käsiteollisuuden tutkimusseuran yhteistyö tansanialaisen Getting Old Is to Grow -naisjärjestön kanssa alkoi 1990 professori Marja-Liisa Swantzin ja GOIG:n silloisen puheenjohtajan Hamba-sea Maedan aloitteesta. Yhteinen tavoite oli ammatillisen koulutuksen järjestäminen nuorille, erityisesti tytöille.

Ensi kosketus Afrikkaan

Koulutoiminta käynnistettiin Dar es Salaamin esikaupunki-alueella vuokratiloissa syksyllä 1991, jolloin GOIG sai myös tontin omaa koulurakennusta varten. Lokakuussa 1993, kun matkasin ensi kertaa Afrikkaan tehtävänäni

KUVA REILUN KAUPPI PÄRTTI

käynnistää opetustoiminta uudella koululla, mielestäni "jättimäisestä" rakennuksesta oli vasta seinät pystyssä. Valmiina oli vain pieni mökki, jossa työmaakokoukset pidettiin. Muistan kuinka urakoitsija lupaili valmista tulevan jouluksi. Myöhemmin opin, että Afrikassa päivä on viikko, viikko kuukausi ja kuukausi on vuosi.

Oman koulun tiloja otettiin valmistumisen myötä käyttöön, ja rakennus valmistui monien vaiheiden jälkeen 1996 ja luovutettiin GOIG-yhdistykselle.

Resti Goigilla tarkistamassa valmiiden mattojen laadun ja mitat.

Kuvassa päiväkotia varten 2003 valmistunut rakennus, jonka kattoterassilla toimii kutomo.
KUVA MARKO SAARNIO

”Keskus oli saanut virallisen ammattikoulustatuksen. Parhaimmillaan 100 opiskelijaa vuodessa sai koulutusta GOIG:ssa.”

meneville suomalaisille. Omaraahoitteisten pienimuotoisten hankkeiden kautta se on tarjonnut taloudellista tukea tansanialaisille käsityöläisille, myös GOIGilta valmistuneille.

Mitä GOIGille kuuluu tänään?

Olen vierailut GOIGilla vuosittain. Sen tuotteet ovat kuuluneet osana yritykseni, tmi Arja-Miinan tuotevalikoimaan. GOIG yhteisönä on ollut minulle kuin perhe, jota palaan kotiin aina vuosittain tapaamaan. Niin tapahtui tänäkin vuonna. Tällä kertaa olin hieman varautuneen jännittänyt, koska olin kuullut vuoden aikana tapahtuneista monista henkilövaihdoksista.

Saapuessani pihalle yleisvaikutelma oli hiljainen verrattuna vilkkaimpaan toimintakauteen, jolloin luokista kuului puheensorinaa ja aina joku oli kiireisen näköisenä kulkemassa pihan poikki suuntaan tai toiseen.

Aloitin GOIG-kierroksen Nurdinin opastuksella. Nurdin oppi kivenhionnan ja korunteon aikanaan Ari Pyörälän ohjauksessa ja on siitä lähtien vastannut korutuotannosta. Nyt hän toimii myös tuotantopäällikkönä valvoen kaikkea keskuksen tuotantotoimintaa.

Ompelimo ja Nurdinin työnurkkaus toimivat yhdessä päärakennuksen luokahuoneista. Sieltä löytyi uusi kasvo ompelukoneen takaa, nuorehko mies valmisti reppuja kierrätysfarkuista. Annoin ideoita uusiksi laukumalleiksi ja siitä, miten batiikkia voisi yhdistää

farkun kanssa. Reppu maksoi 11 000 Tansanian shillinkiä (TZS) ja tekopalkkaa siitä sai 4000 TZS – mielestäni ihan hyvin. Päivässä reppuja tekee kolmisen kappaletta. Mikäli kauppa käy, kuukaudessa pystyy tienamaan noin 300 000 shillinkiä. Nurdin ei saa tuotannosta erillislisää vaan hänelle maksetaan kokonaispalkkaa 150 000 shillinkiä/kk.

Isossa ompeluluokassa oli 13 oppilasta, kaikki tyttöjä. Hienoa, että oppilastöissäänkin käytettiin kierrätysmateriaaleja mutta sakset eivät leikanneet kunnolla. Pyysin Nurdinia tuomaan ruuvi-meisselin ja kiristimme kaikkien sakset ja homma luisti taas paremmin. Toisessa luokalla oli neljä oppilasta. Oppitunnit ovat aamupäivisin eivätkä oppilaat saa lounasta koululla. Opetustoiminta

on jatkuvasti supistunut. Syyksi kerrottiin, että koulutusmahdollisuudet Tansaniassa ovat lisääntyneet – tähän en osaa ottaa kantaa.

Nurdinia ja muutamaa muuta lukuunottamatta koko henkilökunta oli vaihtunut. Hostelin huoneet olivat henkilökunnan käytössä. Päiväkodissa on parikymmentä lasta, mutta he olivat juuri lomaviikolla.

Lasten leikkikenttää oli laajennettu, mutta samalla oli jotain monelle muistoissa arvokasta saanut väistyä: tontin ensimmäinen rakennus, se pieni mökki, minkä käytöstä vuosien varrella voisi kirjoittaa kokonaisen kirjan. Viimeksi se toimi yövartija Rasidin perheen asuntona. He asuvat nyt mm. kivikorupajana toimineessa, alkujaan värjäystä ja batiikkia varten päärakennuksen jälkeen valmistuneessa lisärakennuksessa.

Vanha puutyöverstas, ”leijonan häkki”, on jo pahasti ruosteen syömä, mutta toimii edelleen kikoi-kutojen työpisteenä. Siellä tapasin Johnin, joka on vuosien jälkeen palannut GOIGille. Hän oli kutomassa heittoluhapuilla riippukeinuja. Siellä oli myös pöytä vahabatiikkia varten.

Seuraavaksi päiväkotirakennuksen yläkertaan. Toisessa kerroksessa kohtasin Saidathin, joka minut nähdessään ryntäsi halaamaan. Hän viimeisteli kynnysmattoja. Osaan oli yhdistetty sisalin kanssa T-paidoista leikattua trikookudetta. Neuvo, miten trikoota ja sisalia tulisi yhdistää, jotta saadaan siisti lopputulos. Vieressä nahkatyöntekijä suunnitteli markkinointijohtajan kanssa ravintolan menulistan kansia. Nahka on uusi materiaali GOIGilla.

Kolmannen kerroksen kutomossa yhdistyivät iloinen puheensorina ja kangaspuiden

kolke, kun pojat kutoivat mattoja ja kaitaliinoja. Ainainen työvälineiden ja lankojen epäjärjestys tuntui yllättäen kodikkaalta. 12 000 shillinkiä maksavasta kynnysmatosta saa kutoja 2 500 shillinkiä. Pitkät matot maksavat GOIG:in ”tehtaan hintana” 32 000 shillinkiä/m², josta kutojat saavat nyt 2500 /m². He ovat esittäneet korotusta, jotta saisivat 3 200. Johtaja on luvannut palata korotusasiaan ensi vuonna.

Markkinointijohtajan mukaan

Ranskalainen Josline ostoksilla Goigin myyntikojulla.

pääosa tuotannosta tehdään tilausten mukaan. Tilausasiakkaita ovat etupäässä hotellit ja ravintolat. Reppuja oli tilattu Italiaan mutta matot olivat asiakkaan mukaan liian painavia – ilmeisesti rahtikulujen takia. Keskuksen yhteydessä on myymälä, mutta paremmin kauppa käy Slipwayn käsityöläistorin myyntipisteessä. Sielläkin kilpailu on koventunut kotojen määrän kasvaessa ja vuokran noustessa. Puhdas tuotto jää vähäiseksi.

Nykyinen johtaja, lakimieskoulutuksen saanut nuori Misana Manyama, saapui paikalle, kun olin myymälässä katsomassa löytyisikö jotain uutta ostohalut herättävää.

Juttelimme Suomen ja Euroopan taloudellisesta tilanteesta ja sen vaikutuksesta omiinkin ostopäätöksiin. Kerroin tilanneeni kynnysmatot tällä kertaa GOIGin entisiltä työntekijöiltä. Se taisi olla kuin pöyhäisy muurahaispesään, sillä myöhemmin asiakkaan ominaisuudessa jotain kysyessäni sain kuulla, että enhän ole enää GOIGin asiakas. Lyhyen vierailun takia syyt laajoihin henkilösvaihtoihin jäivät arvailujen varaan. Kenties uuden johtajan

on helpompi aloittaa puhtaalta pöydältä, mutta sääli, että samalla menetetään paljon tieto-taitoa ja historiaa.

Misana vieraili yhdessä Nurdinin kanssa viime vuonna Suomessa liittyen Hämeen ammattikorkeakoulun HAMK:n ”Kulttuurivaihtoa käsityön keinoin” -hankkeeseen. Suomen matkan satoa on kierrätysmateriaalien lisääntynyt käyttö. Entinen kassanhoitaja Majuma mainitsi, että GOIGista olisi kehittä-

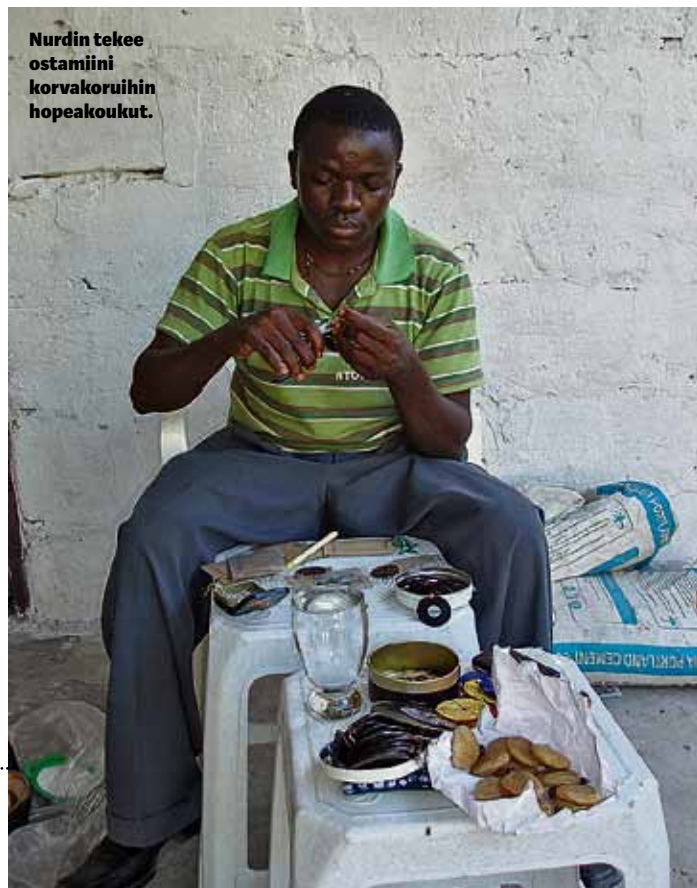
tymässä kierrätyskeskus.

Se mihin GOIG tulevaisuudessa keskittyy, on paljolti uuden johtajan käsissä. Ymmärsin GOIG-yhdistyksen johtoryhmän antaneen hänelle laajat valtuudet päättää. Reilun kaupan tuotantoa siellä kuitenkin jatketaan, ja toivon, että GOIG hyötyy siitä, että Misana Manyama on valittu COFTA:n hallituksen jäseneksi seuraavaksi 2–3 vuodeksi. COFTA on kansainvälisen reilun kaupan yhteistyöjärjestön (WFTO) afrikkalaisten jäsenten kattojärjestö.

Goigin ja entisten goigilaisten valmistamia mattoja, huiveja ja koruja on myynnissä mm. Helsingissä Reilun kaupan TÄHDESSÄ ja Tähdenkantajat ry myy niitä mm. Maailma kylässä -tapahtumassa. Itse järjestän myös afrikkalaisen taiteen ja käsityön näyttelyitä, joissa on aina mukana myös GOIG-tuotteita.

Teksti ja kuvat **Arja Okkonen**

Kirjoittaja on käsityöalan yrittäjä (KteO), A-Star Oy:n hallituksen vpj. ja Tähdenkantajat ry:n rahastonhoitaja. Ajoittain hänet tapaa auttamassa myös Reilun kaupan Tähdessä. Hän on seurannut GOIGin käsityön koulutuskeskuksen toimintaa sen alkuajoista nykypäivään.
arja.okkonen@arja-miina.inet.fi
www.goigsociety.org

Nurdin tekee ostamiini korvakoruhiin hopeakoukut.

Suitsukkeita arkeen ja juhlaan

KUVA ANTTI MARKKANEN

Suitsukemassa pyöritetään käsin bambutikun ympärille.

Suitsukkeiden tekijät

Inner Reflectionin suitsukkeissa käytettävä suitsukemassa tehdään viidestä eri puujauhosta ja vedestä sekoittamalla. Tuoksuaineena massaan lisätään kasveista saatu- ja eteerisiä öljyjä.

Suitsukemassan valmistaminen, laaduntarkkailu ja pakkaus myyntipakkauksiin tehdään Inner Reflectionin suitsukeosastolla. Riaz Khan kuitenkin pyrkii innostamaan osaston naisia ottamaan toiminnan omiin käsiinsä ja perustamaan yrityksen. Uuden yrityksen kaikki kulut Riaz on valmis maksamaan omasta pussistaan kolmen vuoden ajan. Toistaiseksi naiset kuitenkin vielä empivät yhteisyrityksen perustamista.

Suitsukemassasta tehdään joko bambutikun ympärille rullamalla tikkuja tai metallimuottiin puristamalla kartioita. Tämä työ tehdään työntekijöiden omassa yrityksessä **Muthialpet Agarbathi Producers' Society:ssä (MAPS)**. Yrityksen perusti 23 Muthialpetin kaupunginosassa Puducherryssä asuvaa naista vuonna 2007. He sijoittivat alkupääomaksi 750-1000 rupiaa kukin. Keskuudestaan naiset valitsevat seitsenjäsenisen hallituksen. Riittävän iso tuotantotila saatiin vuokratuksi kaupungin omistamasta rakennuksesta kohtuuhintaan, 8000 rupialla kuukaudessa. Riaz Khan tukee maksamalla vuokran, neuvomalla, solmimalla kontakteja sekä hank-

”He menivät taloon ja näkivät lapsen ja hänen äitinsä Marian. Silloin he maahan heittäytyen kumarsivat lasta, avasivat arkkinsa ja antoivat hänelle kalliita lahjoja: kultaa, suitsuketta ja mirhaa”, kerrotaan Matteuksen evankeliumissa (Matt 2:11). Kun suitsukkeet ovat noin keskeisesti esillä kristillisen joulun alkuhetkissä, on ihme, etteivät ne ole nykyistä enemmän mukana joulussamme. Intiassa suitsukkeet ovat olennainen osa arkea ja juhlaa vuoden ympäri: kotona ja temppeleissä sytytetään useita kertoja päivässä suitsukkeita jumalien edessä, samoin työpaikoilla. Monilla taksikuskeillakin suitsukkeet ovat osa kaoottisessa liikenteessä selviämisen strategiaa. Useiden tuntien taksimatkamme pimeässä yössä Äiti Amman ashramilta Kovalamiin sujui turvallisesti kolmen suitsukkeen nipun palaessa ja kojelautaan liimattujen kolmen uskonnon, hindu, islam ja kristinusko, sym-

bolikuvien kaitsiessa, vaikka kuski valittelikin, kun vastaanulijat ajavat keskellä tietä ja pitkät päällä.

Suitsukkeiden myynti Eurooppaan ei kuitenkaan ole yhtä mutkatonta kuin Intian kotimaan markkinoille. Suomessa ne ovat marginaalituote, kaukana massojen päivittäistavarasta, joten ostajia on vähän. EU:n tiukat REACH-säädökset tuotteiden aineosien testauksesta suojelevat kuluttajaa, mutta pienelle yritykselle ne tietävät paljoa paperityötä ja suuria kustannuksia.

Suitsukkeet ovat Etelä-Intiassa, Puducherryn kaupungissa toimivan **Inner Reflectionin** päätuote. Yrityksen suitsukkeissa tuoksuaineita on 65 erilaista, ja jokainen niistä on nyt testattu REACH-standardin edellyttämällä tavalla. Yhden tuoksuaineen testaus maksoi 25 000 rupiaa, suitsukeosaston työntekijän puolen vuoden peruspalkan verran. Lisäksi yhtiössä tehdään kynttilöitä, käsintehdystä paperista valmistettuja muisti-

kirjoja sekä erilaisia laukkuja ja pusseja.

– Viime aikoina liikevaihto on hiukan laskenut, liekö sitten syynä maailmanlaajuiset talousongelmat vai mikä. Keskitymmekin entistä enemmän kotimaan markkinoille. Kun myimme neljä vuotta sitten lähes 80 prosenttia vientiin ja loput kotimaahan, on vientikaupan osuus tänä päivänä enää 40 prosentin luokkaa, kertoo yrityksen johtaja **Riaz Khan**.

Vientikauppaa tehdään lähes täysin käsityöläisten ja pienyritysten yhteistyöjärjestön **South India Producer Associationsin (SIPA)** välityksellä, joka lisää tuotteiden hintaan omana katteenaan 20 prosenttia. Vaikka tuote siten on ostajalle ostohinnaltaan (FOB) kalliimpi, se tulee kuitenkin useimmiten kannattavamaksi, koska samassa lähetyksessä voi olla monien muidenkin SIPAn jäsenten tuotteita. SIPA myös auttaa jäsenyhteisöjään EU:n direktiiviä koskessa selvi-

tymisessä.

Intian markkinoilta Riaz Khan on löytänyt uusia asiakkaita mm. yrityksistä, jotka ostavat liikelahjoja. Suosittu yritys lahja on suitsuke- ja kynttiläpaketti näyttävässä, firman logolla varustetussa pakkauksessa.

KUVA ANTTI MARKKANEN

Suitsukkeet palavat intialaisen Ambassador-taksin kojelaudalla.

KUVA ANTTI MARKKANEN

Kuvassa vasemmalta Jenifer, Kalai, Greeja ja Amudha pakkaamassa suitsukkeita.

KUVA JOHANNA UUSIRANTA

Inner Reflectionista tukkuostaja voi saada tuotteen omalla logollaan ja omalla kielellään. Nämä suitsukkeet ovat menossa Kanadaan.

kimalla MAPS:lle asiakkaita.

Suomessakin myytäviä Auroshika -suitsukkeita valmistetaan MAPS:ssa, samoin kuin Inner Reflectionin omat, myös Suomesa myynnissä olevat Aroma Valley -suitsukkeet. Paitsi alihankintatyötä, MAPSilla on omaa tuotantoa kotimaan markkinoille. Riaz loi tähän tarkoitukseen naisten yritykselle brändin ja suunnitteli myyntipakkaukset. Tuotteita myydään monissa alueen myymälöissä nimellä Mantra.

Paha takaisku oli joulukuun lopussa 2011 rannikkokaupunkiin kovalla voimalla iskenyt Thane -syklooni, pahimmillaan liki 40 m/s puhaltanut myrsky. Se rikkoi ikkunat ja kasteli työ- ja varastotilat. 200 000 rupian edestä valmiita tuotteita ja raaka-aineita tuhoutui.

Hyvä työpaikka

Muthialpet Agarbathi Producers' Society on monella tapaa hyvä paikka tehdä töitä. Yritys on työntekijöiden omistama. Työaika on 8 tuntia päivässä. Työntekijät ovat mukana työeläkejärjestelmässä. Heillä on koti-, henki- ja sairaskuutus, joka kattaa käsityöläisen itsensä lisäksi kolme muuta perheenjäsentä. Keväällä 2012 palkkataso oli 144 rupiaa päivässä. Se on selvästi enemmän kuin alueen ja alan yleinen palkkataso tai virallinen minimipalkka. Toisaalta minimipalkat alueella ovat matalia, ja suitsukkeen teolle sellaista ei edes ole määritelty Puducherryssä. Jonkinlaisena vertailukohtana voi pitää esimerkiksi käsintehdyn paperin tekijöiden 100 rupiaa päivässä. Naapuriosavaltiossa Tamil

Nadussa suitsukkeen tekijöiden virallinen minimipalkka on 108,30 rupiaa päivässä.

Tuloveroa noilla palkkoilla ei vielä tarvitse maksaa. Intiassa saa ansaita kohtuullisesti ennen kuin joutuu lainkaan maksamaan veroa: minimipalkkoja vielä kuitusen kertaa suuremmatkin tulot ovat verovapaat. Yleinen verovapaus on 180 000 rupian vuosituloihin asti, naisilla kuitenkin 200 000 ja yli 60-vuotiailla 250 000 tuloihin asti. Ryhmä Very Senior Citizen eli yli 80-vuotiaat saavat verovapauden vielä 500 000 vuosituloista. Verottomia tai ei, minimipalkkoilla tai edes reilun kaupan palkkoilla ei vielä juhlita, perustarpeista selvitään vain rimaa hipoen, mikäli perheessä on vain yksi palkanansaittaja. Päivittäiseen ruokaan menee kyselyidemme mukaan 25 rupiaa päivässä henkeä kohden, mikäli syödään kasvisruokaa, lihan ja kalan syöjillä menot ovat kaksinkertaiset. Kasvissyönti onkin Intiassa hyvin yleistä, paitsi uskonnollisista, myös taloudellisista syistä. Sitä mukaa kuin keskiluokka vaurastuu, lihan kulutus kasvaa. Se taas johtaa kaikkien elintarvikkeiden hinnan nousuun, mistä kärsivät eniten matalatuloiset ja köyhyysrajan alapuolella elävät.

Korurahaa tyttärille

Angel aloitti Inner Reflectionissa 18-vuotiaana vuonna 2000. Palkkaa suitsukeosastolla nykyisin työnjohtajana toimiva Angel saa samaa tasoa kuin muutkin osaston työntekijät, 140 rupiaa päivässä, ja ylitöistä saa tuplapalkan. Intialainen työviikko on kuusipäiväinen. Angelin työaika

on 9.30–18.00. Kello 13–14 on ruokatauko, jolloin Angel syö kotoa tuomaansa ruokaa. Suurina hindupyhinä Diwalina ja Bongalina tulee ylimääräinen kuukausipalkka bonuksena. Työstä kertyy työeläke, työnantaja maksaa sairaskulut kokonaisuudessaan sekä osallistuu myös työntekijöiden perheen jäsenten sairaskuluihin. Työmatka on nelisen kilometriä ja se taittuu bussilla tai tempolla, järeällä, kolmipyöräisellä, vakioireittejä ajavalla julkisen liikenteen tilaihmeellä. Työnanta-

ja maksaa työmatkat. Angel asuu vanhempiansa ja kahden veljensä kanssa. Vapaa-aikanaan Angel auttaa äitiään kotitöissä.

Angelin ja muiden työntekijöiden kauniit korut kiinnittävät huomion. Osa niistä on halpoja käyttökoruja, mutta myös kultakoruja ostetaan. Riaz Khan kertoo korujen olevan tapa säästää, turvan pahan päivän varalle, ja naimisiin menossa niillä on tärkeä roolinsa. Alueen käytännön mukaan morsiamella tulisi olla vähintään kaksi soverignia eli 16 grammaa

”Intiassa suitsukkeet ovat olennainen osa arkea ja juhlaa vuoden ympäri.”

KUVA JOHANNA UUSIRANTA

Angel ja muut työntekijät säästävät tulevaisuutta varten ostamalla koruja.

i

Lisätietoa

Intian minimipalkoista:
<http://labour.nic.in/content/division/state-wise.php>

Intian veroista:
<http://law.incometaxindia.gov.in/DIT/Xtras/taxcalc.aspx>

Intian peruselintarvikkeiden hinnoista:
http://fcainfoweb.nic.in/Prices_Application/daily_prices/san_interface_daily.asp

Suitsukkeita ja niiden raaka-aineita ja valmistusta on tarkemmin esitellyt Maailmankaupalehdessä 4/2007: www.maailmankaupat.fi/lehti

22-karaattista kultaa, minkä hinta liikkuu 40 000–45 000 rupian tienoissa. Riaz on säästänyt omille tyttärilleen näiden syntymästä asti ostamalla heille kultakoruja. Hän ehdotti korusäästämiseen ryhtymistä myös työntekijöille. Nyt heillä on jo pitkään ollut korusäästöohjelma: jokainen laittaa 250 rupiaa kuussa säästöön omalle tililleen ja sitä mukaa kun rahaa on kertynyt tarpeeksi, naiset hankkivat itselleen korun.

Naimisiin meno on Angelin lähiaikojen suunnitelmissa. Avioliitto tulee olemaan suvun järjestämä. Järjestetty avioliitto on Angelista, kuten lukuisista muistakin haastattelemistamme intialaisista nuorista aikuisista, ihan hyvä käytäntö. Loppujen lopuksi hän ja tuleva puoliso kuitenkin sanovat lopullisen sanan liitosta. Mikäli puoliso on paikkakuntalaisia, Angel jatkaa työntekoa Inner Reflectionissa, mutta mikäli siippa on muualta, tulee eteen muutto ja Angel joutuu luopumaan pitämästään työstä.

Antti Markkanen

Hyvä työpaikka tuo arvostusta naisille Nepalissa

Laadukkaat tuotteet mutta myös toimintapa kiinnostaa turisteja, joita poikkeaa päivittäin tutustumaan Nepalin Pokharassa sijaitsevaan Women's Skills Development -järjestön tuotantolaitokseen.

Monet ovat nähneet tuotteita Pokharassa tai Katmandussa sijaitsevilla WSDO:n tuotteita myyvissä liikkeissä, mutta halusivat tutustua tarkemmin järjestön toimintaan ja työolosuhteisiin. Kaikki ovat järjestään innostuneita kuullessaan, miten tämä erilaisia käsityötuotteita kuten laukkuja, sisustusesineitä sekä asusteita valmistava ja myyvä järjestö kohtelee työntekijöitään.

WSDO on reilun kaupan organisaatio. Se luo työpaikkoja

vähäosaisille, liikuntarajoitteisille, hyväksikäytetyille, leskeksi jääneille tai eronneille naisille, joista monet tulevat Nepalin maaseudulta. Järjestö tarjoaa heille ammattikoulutuksen jälkeen työpaikan, joka tekee naisista itsenäisiä tai tukee heidän perheensä toimeentuloa.

Tärkeintä on naisten voimaannuttaminen

WSDO perustettiin vuonna 1975 alun perin valtion tukemana naisten koulutushankkeena. Valtion rahoitus päättyi 1989, mutta pieni joukko naisia päätti jatkaa toimintaa omin voimin, vaikka

ei voinut alkuun nostaa itselleen palkkaa. Muutaman vuoden kulluttua tuotantoa voitiin kasvattaa kouluttamalla ja palkkaamalla lisää työntekijöitä. Nykyisellään WSDO ei saa mitään paikallisia tai kansainvälisiä avustuksia, vaan toiminta rahoitetaan täysin tuotteiden myynnillä.

WSDO kouluttaa naisia erilaisiin käsityötaitoihin ja tarjoaa heille sitten työpaikan. Valmistusprosessin eri vaiheissa tarvittavia taitoja ovat puuvillan värjäys, kankaan kudonta perinteisellä nepalilaisella menetelmällä, materiaalin leikkaus ja käsittely sekä tuotteiden ompelu. Kaikki uudet työntekijät osallistuvat aluksi koulutukseen, joka kestää oppimisnopeudesta ja aiemmista taidoista riippuen viikkoja tai kuukausia. Vanhoille työntekijöille järjestetään jatkuvasti lisäkoulutusta, ja tarvittaessa opastusta saa myös työn lomassa kouluttajilta tai muilta työntekijöiltä. Naiset voivat työskennellä joko järjestön tiloissa Pokharassa tai kotonaan lähikylissä.

Erityisen vaikeassa tilanteessa olevat naiset ovat etusijalla koulutukseen valittaessa, ja kullekin pyritään valitsemaan tehtäväalue mahdolliset fyysiset rajoitukset huomioon ottaen. Työntekijöistä useampi liikkuu pyörätuolilla tai keppien varassa, ja joukossa on myös yksi näkövammaisen sekä kaksi kuuroa työntekijää. Ennen WSDO:hon tuloaan monet naisista kokivat olevansa taakka perheelleen. Nyt omat tulot mahdollistavat itsenäisen elämän.

Useassa tapauksessa naisilla on iso perhe, ja aviomiehen tulot eivät yksin riitä elättämään perhettä. Lisätuloja saatetaan tarvita erityisesti lasten koulunkäyntiin, sillä vaikka valtion koulut ovat maksuttomia, ovat kirjat sekä pakolliset kouluasut iso kustannus matalan toimeentulon taloudessa. Monet naisista ovat leskiä, eronneita tai naimattomia, ja ilman aviomiestä elävän naisen asema on Nepalissa hankala niin taloudellisesti kuin sosiaalisestikin.

Monet työntekijät kertovat työn nostaneen heidän itsetuntoaan ja lisänneen naapureiden arvostusta. Iso arvo on myös sillä,

Chumaya Pun, 37, syntyi jalattomana. Fyysisesti vajavaisena hän eli kylässään vailla toivoa tulevaisuudesta ja tunsikin olevansa taakka perheelleen. WSDO:sta hän kuuli ystävältä, joka oli työssä vammaisten hoitolaitoksessa. Seitsemän vuotta sitten Chumaya alkoi kutoa ja ommella järjestössä saatuaan ensin koulutuksen taitoihin. Nyt hän on onnellinen siitä, että ansaitsee elantonsa eikä ole riippuvainen kenestäkään. Hän sanoo itseluottamuksensa kasvaneen ja olevansa aikaisempaa energisempi. Hänen suunnitelmiinsa kuuluu jatkaa työntekoa vielä jonkin aikaa ja palata sitten kotikyläänsä opettamaan ompelamista muille naisille.

Indrakala Acharya, 41, ei saanut mahdollisuutta opiskella. Hän meni naimisiin 13-vuotiaana ja pian sen jälkeen kaatui ruohoa leikatessaan. Aviomies ei halunnut maksaa lääkärinkuluja, ja Indrakalan käsi halvaantui. Hän jätti miehensä ja palasi vanhempiensa luo. Kymmenen vuotta sitten hän tuli Pokharaan erään sukulaisensa kanssa ja sai töitä siivoojana ja puuvillatyöläisenä. Hän olisi halunnut kutojaksi, mutta fyysisen kuntonsa vuoksi ei voinut tehdä sitä työtä.

Indrakala on järjestölle kiitollinen siitä, että on saanut työtä halvaantuneesta kädestään huolimatta. Järjestön muut naiset auttavat häntä ja kohtelevat häntä perheenjäsenenä. WSDO:n ansiosta hän on saanut myös mahdollisuuden matkustaa ulkomaille.

”Erityisen vaikeassa tilanteessa olevat naiset ovat etusijalla koulutukseen valittaessa.”

että verkoston naisten kanssa voi jakaa ajatuksiaan ja tunteitaan.

Yhteiskuntavastuu toteutuu

WSDO on voittoa tavoittelematon järjestö. Palkka- ja raaka-ainekustannusten sekä operatiivisten kulujen jälkeen ylijäävä osuus myyntituloista käytetään työntekijöiden hyväksi erilaisina koulutuksina, opintomatkoina ja vuosibonuksina. Työntekijöiden lapsille myönnetään vuosittain kuusi koulustipendiä, ja värjäämössä työskenteleville naisille annetaan vaateraha. Työntekijöille tarjotaan myös ilmainen terveydenhuolto, joka sisältää vuosittaiset terveystarkastukset. Työntekijöillä on 60 päivän palkallinen äitiysloma. Järjestön opettajat saavat myös eläkkeen, muille työntekijöille kertyy vain valtion maksama eläke.

WSDO on nepalilaisten reilun kaupan toimijoiden yhteistyöjärjestön Fair Trade Group Nepal:n perustajajäsen sekä kansainvälisen reilun kaupan järjestön World Fair Trade Organizationin (WFTO) jäsen. WSDO:n työntekijöiden kuukausipalkka määräytyy tuotantovolyymin mukaan: montakosentti kangasta on kudottu ja montako kappaletta laukkuja ommeltu.

Täysiä 7,5 tunnin työpäiviä tehden WSDO:ssa kuukausipalkka vaihtelee 7 000–8 000

rupian välillä kuukaudessa, jolloin Nepalissa yleinen kuusi-päiväinen työviikko huomioiden päiväpalkaksi tulee vähintään 269 rupiaa päivässä. Käytännössä ompelimossa työskentelevät naiset pääsevät keskimäärin 346 rupian päiväpalkkaan. Värjäämön puolella työtä ei voida nopeuttaa, mutta viimeisten kahden vuoden aikana värjäämössä työskentelevät naiset ovat saaneet 15 000 vuodessa ylityökorvausta. Hallituksen minimipäiväpalkka tekstiilialalla Pokharassa on 200 Nepalin rupiaa (1 euro = 116 Nepalin rupiaa) päivässä. WSDO:n toiminnanjohtajan Ramkali Khadkan mukaan reilun kaupan minimipalkka on 250 rupiaa päivässä. Katsotaan sitten tätä tai Fairtrade palkkalaskinta <http://www.fairtradecalculator.com>, jonka mukaan minimipalkka Nepalissa on 6200 rupiaa kuukaudessa, niin WSDO:n palkat ylittävät nämä reilun kaupan edellyttämät vähimmäistasot.

Töitä saa tehdä niin paljon tai vähän kuin ehtii ja haluaa, hiljaisia kuukausia ei ole. Kysyntää olisi laajemmallekin tuotannolle ja tällä hetkellä suunnitellaankin

laajennusta värjäysalueeseen, sillä muuta työtä tehdään myös kotona. WSDO:n naisten oma arvio 4 henkisen perheen elinkustannuksista Pokharassa on 8 000–9 000 rs/kk mukaan lukien asumiskustannukset, ruoka sekä koulumaksut. Kylissä elämä on edullisempaa kuin Pokharassa. On muutenkin hyvä asia, että työ ei välttämättä vaadi muuttoa perheen luota Pokharaan, jolloin pitäisi käytännössä ylläpitää kahta taloutta.

Kaksi vuotta sitten perustettiin säästö- ja luottokoooperatiivi, jonka jäsenet ovat kaikki WSDO:n organisaatiosta. Siihen kuuluvat voivat säästää osan palkastaan korkeakorkoiselle tilille tai tarvittaessa ottaa matalakorkoista lainaa. Muutama nainen mainitsikin haastatteluisa pystyneensä ostamaan omien sekä miehensä säästöjen avulla talon tai asunnon.

Yhä enemmän ekologisia tuotteita

WSDO:n vuosittainen myynti on hiukan yli 150 000 euroa. Tuotteista 80 prosenttia menee vientiin, lähinnä Italiaan, Saksaan, Iso-Britanniaan, Belgiaan, Ranskaan, Koreaan, Japaniin, USA:han sekä Australiaan. Myös kotimaan myynnistä iso osa menee Nepalissa vieraileville turisteille.

Tuotteet ovat erilaisia laukkuja – käsilaukuista ja olkalaukuista tietokonelaukuihin ja reppuihin – sisustusesineitä kuten tyynynpäällisiä, tabletteja, lasinalusia sekä erilaisia pussukoita, lompakoita, hattuja ja vyöitä sekä leluja ja joulukoristeita. Tuotteita on laaja valikoima, ja uusia suunnitellaan koko ajan niin omien työntekijöiden kuin vapaaehtoistyöntekijöiden ideoimana. Kuvia tuotteista

löytyy järjestön kotisivuilta www.womensskillsdevelopment.org

Kaikki tuotteet ovat käsin tehtyjä. Raaka-aineena on Nepalista ja Intiasta hankittava reilun kaupan puuvilla. Tuotteista noin kolmekymmentä prosenttia värjätään luonnonväreillä, joiden raaka-aineet saadaan Nepalin luonnosta. Kahdeksasta raaka-aineesta saadaan erilaisin käsittelyin kahdeksantoista eri väriä. Nämä tuotteet tuntuvat olevan erityisen kysyttyjä varsinkin Euroopan markkinoilla. Joulukuusta 2012 alkaen aletaan käyttää Nepalissa EU projektin tuloksena

tuotettavaa luomupuuvillaa raaka-aineena luonnon väreillä värjättyissä tuotteissa. Tämän lisäksi parikymmentä prosenttia tuotteista valmistetaan kierrätyspuuvillasta. Loput 50 prosenttia tuotteista on valmistettu puuvillasta, joka värjätään atso-vapailla kemiallisilla väreillä.

Teksti ja kuvat **Anna Erkkilä**

Kirjoittaja on Finpron Seniorikonsultti, joka on viimeksi toiminut neljä vuotta Finpron Mumbain toimiston päällikkönä. Hän on vuorotteluvapaansa aikana vapaaehtoisuudessa WSDO:ssa Insight Nepal:n kautta.

Suomessa WSDO:n tuotteita myy verkko-kauppa Karma Shop, www.karma.fi.

Faktoja WSDO:sta

- Perustettu 1975, kaupallinen toiminta ilman valtion tukea alkoi 1990.
- Käsityöläisiä: 400 henkeä (100 % naisia)
- Hallinto (ml opettajat): 22 henkeä
- Myynti 2011: 199 500 USD, josta 80 % vientiä ja 20 % kotimaan myyntiä.
- Tuotteet: eri tyyliset ja kokoiset laukut, lompakot ja pussit, hatut, vyöt, tossut, lasinaluset, nuket, matot, tyynynpäälliset, pienet sisustustuotteet sekä joulutuotteet.
- Tarjotut koulutukset: loimien teko, kudonta, värjäys (luonnon väreillä sekä kemiallisilla luontoystävällisillä väreillä), ompelu käsin sekä koneella, kankaan leikkaus.
- Valmistusmenetelmät: Perinteinen nepalilainen kudontamenetelmä, puuvillan värjääminen luonnonväreillä, materiaalin käsittely ja ompelu.

KUVA KARMASHOP / ANTTI KAHILAKOSKI

WSDO:ssa käytetään Gurung-heimon parissa perinteistä vyökangaspuuta (engl: back strap loom, nepali: hatay tann). Loimi on toisesta päästä kiinni kutojan lantion ympäri menevässä vyössä ja toinen pää voidaan kiinnittää mihin tahansa kiinteään tukeen, esim seinään tai pöydän jalkaan. Tämä antaa kutojalle mahdollisuuden kontrolloida loimen kireyttä vartalollaan. Kutoja etenee työssänsä tiukentamalla ja löyhäämällä loimen jännitettä kallistaen vartaloa eteen ja taakse sekä tiivistämällä kudosta lastalla. Valmistaa kudosta kieritetään rullalle vyötäröllä. Tämän kudontamenetelmän uskotaan olevan peräisin Tiibetistä Bhotia-heimolta. Se on maailman vanhin menetelmä, jolla saadaan vahva ja tiivis kangas, joka mahdollistaa loputtoman määrän erilaisia käyttötapoja.

Kunnia mustalle naiselle, Msiba Salumin muistolle

Msiba Salum kuoli Vijibwenin sairaalassa lähellä Dar es Salamia 2. päivä syyskuuta 2012. Msiba oli ilmeisesti 40-vuotias. Hän kuoli ilmeisesti verenhukan ennenaikaisen synnytyksen aikana. Msiban kuolemasta ei ole paljon varmaa tietoa. Eikä juuri hänen elämästäänkään. Tansanian kaltaisen maan köyhien keskuudessa elämän- tai kuolemanvaiheiden kirjaaminen ei ole elämän tärkeimpiä tehtäviä.

Me Msiban tunteneet saimme tuntea naisen, joka elätti kolmilapsisen perheensä likipitään kokonaan yksin, joka kasvatti ja koulutti lapsensa aikuisiksi, ja joka oli voimahahmo naisten osuuskunnassa Kali Mata Ki Jai! Hän oli yksi niistä naisista, joiden mies jätti perheensä. Hän oli yksi niistä, jotka päättivät pärjätä lapsineen naisten osuuskunnan avulla.

Saimme suru-uutisen Msiban kuolemasta Dar es Salamin Kali Mata Ki Jai! tukiryhmän kautta syyskuussa. Vähitellen tiedonsiruja on kantautunut lisää. Msiba oli kuudennella kuukaudella raskaana. Kivut alkoivat sunnuntaina, kun Msiba oli äitinsä luona, noin lounasajan jälkeen. Msiba lähti jalan hakemaan apua velipuoleltaan, joka vei hänet läheiseen Kigambonin pikkusairaalaan. Msiba oli menettänyt paljon verta, eikä Kigambonin sairaalassa ollut verta. Hän joutui jatkamaan matkaa kohti isompaa Vijibwenin sairaalaa, jossa saattaisi olla verta. Mutta ei ollut. Msiban tila heikkeni. Sekä äidin että vauvan matka päättyi, ennen kuin he ehtivät seuraavaan sairaalaan.

Monet Msiban tavanneet muistavat mustan pystypäisen naisen, joka matkusti vuonna 2004 yksin Lontoon kautta Tansa-

nian Gezaulolen kylästä Suomen kaamokseen. Msiba viipyi Suomessa muutamia viikkoja reilun kaupan tuottajavieraana. Hän hennasi ja letitti, kertoi Gezaulolesta ja Kali Mata Ki Jaista – ja hymyili.

Hän halusi kiivetä Aulangon torniin, hän halusi ehdottomasti saunaan ja hän olisi sukeltanut lokakuiseen järviveteen, ellemmme järkevän jäykät suomalaiset olisi estäneet. Hän rakasti suomalaista metsää ja sienää. Hän ihmetteli lehmiämme, jotka käyttävät liivejä, ja kysyi, miksi teillä on kissoja sisällä ja miksi te ruokitte jyrsojia muovilaatikossa.

Perheellämme oli onni olla yksi Msiban isäntäperheistä vuonna 2004. Tuolloin 4-vuotias Iiris sai Msiban näppärissä käsissä sievät afrikkalaiset letit, joita koko päiväkodin lapsikratras kadehti. Seitsemän vuotta myöhemmin

samat mustat kädet letittivät saman, nyt nuoreksi naisen aluksi kasvaneen tytön hiukset Tansaniassa mangopuun katveessa.

Meillä ei ollut monta yhteistä sanaa Suomessa vuonna 2004, ja ehkä vielä harvempia Tansaniassa

2011, mutta tuntui, että ymmärsimme toisiamme hymystä, parista alkeellisesta swahilin ja englannin sekoitussanasta, tuntui kuin olisimme olleet yhteydessä kaikki nuo vuodet.

Me emme unohda kosketusta, Msiba.

Msiban muistoa kunnioittaen

**Kali Mata Ki Jai! Suomi ry
Päivi Vartiainen-Ora**

Kirjoittaja on Kali Mata Ki Jai! Suomi-yhdistyksen puheenjohtaja.

Msiban näppärät kädet letittivät hetkessä pikku-lirixen liukkaat hiukset. Tyynesti Msiba hyväksyi myös syläkissan.

MAAILMANKAUPPALEHTI 22 VUOTTA SITTEN

Kehitysmaakaupparehti 1/1990

Oululainen Maija Leppälä: Suurperhe estää kulutuskemut

N eljän lapsen äiti Maija Leppälä on suuren perheen ”kulutuksen vastaava” perheenjäsen. – Vaikka meitä on paljon ei meidän tarvitse olla suurkuluttaja perhe. Vanhat vaatteet, harkitut elintarvikeostokset ja kolme erilaista roskista ovat meidän perheen käytännön ekologiaa, kertoo Maija.

Leppälän Maija haluaa rohkaista myös muita perheenäitejä ratkaisemaan perheen kulutustottumukset järkevästi.

– Vanhemmilla on erittäin tärkeä vastuu siitä, minkälaisia kuluttajia perheen lapsista tulee. Lapsista mikään ei ole niin luonnollista kuin se, että tavarat ja vaatteet kiertävät sisaruksilta toisille. Lasta ei tarvitse varjella ostamalla hänelle muotivaatteita ja kaikkea sitä mitä ”muillakin on”. Kun sen sijaan tukee lapsen minuutta ja itsetuntoa, kestää kouluunkin mennä paikatuiissa vaateissa ilman, että kaverit kiusaavat. Lapsi sietää yllättävän hyvin ”erilaisuuttaan”, jos hänelle on vain pystytty luomaan hyvä itsetunto. Sen huomaavat myös muut lapset.

Maijan arkea on kirjastonhoitajan työ.

– En ole ollut nykyään mukana missään järjestöissä, sillä uskon työni olevan minun ”vallankumoustahtoani”. Kirjaston pitää olla hyvä ja monipuolinen. Silloin se pystyy tarjoamaan lapsille sen todellisuuden johon kuuluu rikas mielikuvitus ja kyky ymmärtää erilaisuutta.

Maija varoittelee vanhempia ”pilaa-masta” lapsiaan liiallisella huolehtimisella.

– Lapset ymmärtävät myös sen, että esimerkiksi meidän perheessä rahaa ei ole kovin paljon käytettävissä. Missään vaiheessa he eivät ole tulleet vaatimaan meiltä vanhemmilta muotireppuja ja uusia neonkynäkoteloita. Silti koulussa menee kaikki ihan hyvin. Kun vanhemmat alkavat pelätä, että oma lapsi ei pärjää koulussa ilman sitä kaikkea mitä mainosmaailma eteen tuo, he alkavat johdonmukaisesti kasvattaa lastaan yhdeksi suurkuluttajaksi. Sitä maailmaa on vaikea enää myöhemmin toiseksi muuttaa. Ei lasta suojellakseen tarvitse ostaa uutta pastellinväristä koululaukua. Lapsen selviämiseen vaikuttavat ihan muut asiat. Lasta ei pidä viedä mukaan aikuisten itsensä luomaan mainosmaailmaan. On vanhempien omaa huonoa itsetuntoa, jonka he myös tartuttavat lapsiinsa, jos he lähevät ostamaan ja hankkimaan kaikkea sitä naapurillakin on.

Kun on kuusihenkisen perheen äiti ei ole enää ihan sama mistä ja minkälaisia elintarvikkeita perheelle ostaa.

– Haluaisin herätellä kauppiaita vähän tietoisempaan tavaravalikoimaan. Miksi kauppiaat voisivat sanoa itsensä irti yleisestä huolesta kaupankäynnin oikeudenmukaisuudesta ja elintarvikkeiden puhtaudesta. Ei voi olla yksinomaan perheenäidin asia miettiä mitä syöt ja mistä se on maahan tullut. Kauppiaat tekevät yhteiskunnallista työtä ja heidän on kannettava oma vastuunsa.

Leppälän Maija ei näe maailman tulevaisuutta niin mustana, että etteikö tänne kannattaisi synnyttää paljon lapsia.

– Joku sanoi minulle kerran, että jokainen uusi lapsi on myös uusi kuluttaja ja maailma ei kestä enää lisääntyvää kulutusta. Minä en ole synnyttänyt tähän maailmaan yhtään kulutushysterikkaa. Lapset ovat meidän parempi tulevaisuus. Siksi ei ole todellakaan ihan sama miten lastaan kasvattaa. Lapsia tarvitaan myös suomalaisen kulttuurin säilyttämiseen. Jos jossakin päin maailmaa on liikakansoitus-ta, ei se ole riittävä syy olla hankkimatta Suomeen lisää lapsia. Lapset kyllä pärjäävät ja rakentavat uutta huomista, jos vain me aikuiset emme pilaa heitä sitä ennen.

Riitta Hirvonen

Pyysimme Maijaa ja hänen aikuisia lapsiaan lukemaan 22 vuoden takaisen jutun ja kertomaan millaisia ajatuksia se herätti. Onnistuiko Maija päätöksessään olla kasvattamatta maailmaan lisää kulutushulluja?

Maija: Oli kiinnostava lukea tämä haastattelu reilun parinkymmenen vuoden takaa. Olen kaikista asioista suunnilleen samaa mieltä edelleen, mutta nykyisin ilmaisiin asiat hieman toisin. Haastattelussa esitetyt näkemykset tuntuivat lukiessa hieman hurskastelevilta ja yksioikoisilta. Jutusta kuitenkin huomaa selvästi sen, että 1980-luvun lopulla elettiin todellista kulutusjuhlaa, jossa vaihtoehtoisia näkemyksiä kuultiin aika harvoin.

Emma, 25: Ei sitä lapsena juuri mitään kaipaillut. Kun säännöt olivat selkeät ja kaikille sisaruksille samat, ei sitä kokenut jäävänsä mistään paitsi. Karkkia sai vain karkkipäivänä ja uudet kengät ostettiin kun edelliset kuluivat puhki. Vaikka herkut nykyisin maistuvatkin, niin jotain on ko-toa tarttunut kuitenkin mukaan. Harvoin tulee ostettua asioita joita ei tarvitse. Muutenkin isommat ostopäätökset syntyvät vasta huolellisen pohdinnan jälkeen.

Katri, 34: Muistan kyllä lapsuudesta sen, ettei ollut samanlaisia vaatteita kuin muilla mutta en muista että siitä olisi varsinaisesti kiusattu. Toisaalta taisin suhtautua asiaan jonkinlaisella ylpeydellä että ollaan erilaisia kuin muut. Nykyisin olen kulutustottumuksiltani melko ympäristötietoinen, mietin ostaessa tarvitsenko tavaraa todella vai en. Mitä vanhemmaksi tulee, sitä vähemmän tekee mieli ostella vain os-

tamisen takia. Tavarapaljous enemmän ahdistaa kuin tuntuu mukavalta.

Kehitysmaakaupparehti 1/1990

Uutta mielenkiintoista

H elsinkiin on avattu vastuullisen kuluttajan päivittäistavarakauppa Ekokulma. Taustavoimia ovat luonnonmukaisten tuotteiden tukkuliik-keet BioKanerva Oy ja Bio-Välitys Oy, luonnonmukaista leipää leipova Kuusian Leipä, sekä nuorten ympäristöjärjestö Luonto-Liitto ry. Lisäksi osakkaina on viljelijöitä ja kuluttajia. Toimitilana on ruokakauppaperinteitä omaava kiin-teistö Kampissa, Eerikinkadun ja Fredan kulmauksessa.

Avajaisia vietettiin 21.2. vielä pienen kaaoksen keskellä, mutta ensivaikutelman perusteella kauppa ei ole kovin vaihtoehtoinen vaihtoehtoyritysten joukossa. Myynnissä on paljolti sitä mitä alan tutuilla tukuilla on tarjolla. Sellaisissa tuoteryhmissä (esim maitotalous) joissa ei vaihtoehtoja ole, tarjotaan samaa kuin muuallakin. Valistustyö hoidetaan erivärisillä hintalapuilla: punainen on vältettävä ja vihreä on kunnan luomutuote. Kehy-tuoteiden ”väriä” en pannut merkille. Muuten aatteita ei aiota tuputtaa, mutta asiantunteva neljän hengen tiimi vastaa mielellään kysymyksiin.

Ensimmäisen aukiolopäivän perusteella kiinnostusta riittää.

Pirjo Walta

22 vuotta myöhemmin Ekokulmaa ei enää ole. Kauppa oli pystyssä vain vuoden päivät. Kaupan perustajista BioKanervan ja Kuusian Leivän tarinat ovat myös jo kauan olleet lopussa. ”Jotain siellä etelänpäässä meni sekaisin, Helsingin kumppanit sotki. Asiakaskuntaa Ekokulmalla kyllä tuntui riittävän ja ostajat olivat tyytyväisiä. Jonkin verran siinä seikkailussa otimme takkiin”, kertoo Oulun eteläpuolella Lumijoella toimivan Bio-Välitys Oy:n Matti Kykkänen. Bio-Välitys on vakaa yritys, joka on tasaisesti kasvanut noista päivistä, voi hyvin ja on voimissaan. Yrityksellä on omaa luomukas-vihuonetuotantoa ja lisäksi se välittää muiden viljelijöiden tuotteita sekä tukkuliikkeenä kauppoille että yksittäisille asiakkaille kotiovelle tuotuna tai postiin lähetettynä. <http://biovalitys.net>.

Vuonna 1990 Kehitysmaakaupparehden toimitus-työ oli Oulun kehitysmaakaupan harteilla ja lehti taitettiin mikrotietokoneella. ”Tämä on merkittävä KAUPPALEHTI. Sen tekemiseen on käytetty TIETOKONETTA. Tietokoneen käyttö on vaikeaa mutta samalla varsin mielenkiintoista. Lupaamme että seuraavassa numerossa saatamme jo brilleerata joillakin VENTURA-ohjelman hienouksilla.”

Lehden jutut kirjoitettiin silloin kuten nykyäänkin palkattomana vapaaehtoistyönä. Tekstit vapaaehtoisilta toivottiin tietokoneella (korpulla tai lerpulla), mutta kirjoituskoneella kirjoitetutkin hyvin kelpasivat. ”Jos Sinulla on yhteys tietokonepostiin, voimme jopa vastaanottaa hengentuotteesi käsin koskematta”, Suomen tulevassa Piilaaksossa ypeiltiin.

REILUN KAUPAN TOIMIJAT

MAAILMANKAUPPOJEN LIITTO RY

www.maailmankaupat.fi

- Suomessa toimivien Maailmankauppa- ja Kehitysmaakauppayhteisöjen yhteistyöjärjestö.
- Useat liiton jäsenet ylläpitävät reilun kaupan erikoismyymälöitä, joissa on myynnissä laaja valikoima kehitysmaissa oikeudenmukaisin ehdoin tuotettuja käsitöitä ja elintarvikkeita.
- Liitto ja sen jäsenet tiedottavat, kouluttavat ja toimivat monin tavoin kehitysyhteistyössä.

Maailmankauppojen liitto ry
Varidsbutikernas förbund rf

KANSAINVÄLISET TOIMIJAT

WFTO
(World Fair Trade
Organization)
www.wfto.com

Kansainvälinen reilun

kaupan yhteistyöjärjestö, jonka jäsenenä on niin kehitysmaiden tuottajia, Maailmankauppoja kuin maahantuojia. Entiseltä nimeltään IFAT.

WFTO Europe

www.wfto-europe.org
WFTOn Euroopan aluejärjestö

EFTA

(European Fair Trade Association)

www.eftafairtrade.org
Eurooppalaisten reilun kaupan maahan-
tuojien järjestö.

MAAILMANKAUPAT JA KEHITYSMAAKAUPAT SUOMESSA

Maailmankauppojen liiton
jäsenkaupat aakkosjärjestyksessä
paikkakunnan mukaan

Oy A-Star Ab, Reilun kaupan TÄHTI

Hämeentie 48
00500 Helsinki
p. 09 773 4323
tahtikauppa@gmail.com
www.reilunkaupantahti.fi

Maailmankauppa Kirahvi

Hämeenlinna
Vain tapahtumamyyntiä ja verkkokauppa.
Etukäteen sopimalla mahdollisuus ostaa
myös suoraan varastolta.
kirahvi@maailmankaupat.fi
www.maailmankaupat.fi/kirahvi
p. 050 129 4336 ja
041 454 8912

Maailmankauppa Päiväntasaaja

Joensuu
Vain tapahtumamyyntiä.
päivantasaaja@maailmankaupat.fi
www.maailmankaupat.fi/
maailmankaupat/kaupat/joensuu.html

Maailmankauppa Mango

Kauppakatu 5
40100 Jyväskylä
p. 014 216 431
mango@maailmankauppa.inet.fi
www.maailmakauppamango.net

Kokkolan Maailmankauppa

Nuorten Toimintakeskus Hansa
Torikatu 13
67100 Kokkola
kokkola@maailmankaupat.fi

Kuhmon Kehitysmaakauppa

Seurakuntakeskus
88900 Kuhmo
p. 08 655 0465 (Sointu Sallinen)
kuhmonmaailmankauppa@luukku.com

Maailmankauppa Sikitiko

Kauppahalli
Snellmaninkatu 14
53100 Lappeenranta
puh. 05 415 3651
sahkopoisti: sikitikory@gmail.com
http://yhdistykset.ekarjala.fi/sikitiko/

Lohjan Maailmankauppa

Karstuntie 2
08100 Lohja
p. 019 331 646
lohja@maailmankaupat.fi
www.lohjanmaailmankauppa.fi

Mikkelin Maailmankauppa

Wanha Talo
Savilahdenkatu 12
50100 Mikkeli
p. 045 892 9801
lhokkane@gmail.com

Juuttiputiikki

Hallituskatu 11 L 4
90100 Oulu
puh./fax 08 311 5189
putiikki@juuttiputiikki.fi
www.juuttiputiikki.fi

Raahen Maailmankauppa

Hiirenkorva
Koulukatu 3
92100 Raahen
p. 08 221781
hiirenkorva@suomiz4.fi

Maailmankauppa Elimu

Rovakatu 9
96100 Rovaniemi
p. 044 318 2188
maailmankauppa.elimu@gmail.com
www.maailmankaupaelimu.org

Savonlinnan kehitysmaakauppa Savanni

Olavinkatu 35
57130 Savonlinna
p. 045 7731 9555
kema.sln@gmail.com
www.maailmankaupat.fi/savonlinna/
www.savanni.blogspot.com/

Tampereen kehitysmaakauppa

Kohmankaari 3
33310 Tampere
p. 03 344 6770
fax 03 345 0521
posti@kehitysmaakauppa.org
www.kehitysmaakauppa.org

Maailmankauppa Tasajako

Ilmarinkatu 8
33100 Tampere
p. 03 222 8826
tasajako@tasajako.org
www.tasajako.org/

Äetsän Kehitysmaakauppa

Kontintie 5
38300 Sastamala
aetsakehy@kopteri.net
www.aetsankehitysmaaseura.net
p. 040 848 8845 (Sinikka Olä)
p. 050 363 9562 (Sirkka Nylund)

YHDISTYKSET JA TOIMINTARYHMÄT

Hyvinkään kehitysmaayhdistys ry

Kirsi Mankila
Männikkötie 2 B 14
05830 Hyvinkää
p. 0400 419 148
kirsimankila@gmail.com

Pohjois-Lapin maailmankauppayhdistys ry

www.maailmankaupakiela.fi
kiela.inari@gmail.com
p. 040 820 3313

Jokilaakson

Maailmankauppa

Kumpulantie 15
42100 Jämsä
p. 040 538 7091 (Arja Paakkanen)
arja.paakkanen@saunalahti.fi

Kouvolan Maailmanpuu ry.

www.kouvolanmaailmanpuu.com
info@kouvolanmaailmanpuu.com

Uusi Tuuli ry

Aurinkotehdas
Kirkkotie 6–10
20540 Turku
p. 02 233 9313
fax 02 2371 670
uusituuli@estelle.fi
www.estelle.fi

Turun maailmankauppayhdistys ry

www.aamutahti.net/
aamutahti@aamutahti.net
p. 050 356 6857

Maailmankauppojen verkkokaupat

Yli 20 reilun kaupan käsityöläisryhmää.
Sisustus, vaatteet, soittimet, laukut, suitsukkeet
ja paljon muuta.

→ www.maailmankaupat.fi/kirahvi
→ www.juuttiputiikki.fi

Maailmankaupat — reilua kauppaa ihmisiä ja ympäristöä kunnioittaen